

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 761

22. SVIBNJA 2026.

CIJENA 1,33 €

ŠEST MODRULJA BRZO JATO OBALNE STRAŽE

**HKoV
SNAGA,
DISCIPLINA I
ZAJEDNIŠTVO**

**RONIOCI U ZONI
POVEĆANOG
RIZIKA**

**POTVRĐENA
VISOKA RAZINA
SPREMNOSTI**

**OD HRVAČKE
REPREZENTACIJE
DO VOJNOG
POZIVA**

Foto: Šime Strikoman

www.hrvatski-vojn timer.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU I VOJNA GLASILA / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (hrvojn timer@morh.hr), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@morh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 075 224 302; fax: 4568-117**Tisak:** Tiskara STEGA TISAK d.o.o., Heinzelova 60/1, 10 000 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ulica Antuna Bauera 35, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojn timer@morh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

"Ova fotografija nije samo pogled iz zraka. Ona je zahvalnost svima koji su stvarali, branili i čuvali slobodu Hrvatske i onima koji to čine i danas", poručio je u Petrinji Šime Strikoman tijekom snimanja 985. milenijske fotografije, nazvane 35. godina – Domovini vjerni. Šime Strikoman poznati je hrvatski snimatelj. Svojim projektom *Milenijska fotografija*, jedinstvenim u svijetu, nastoji povezati i ujediniti ljude. Autor dugi niz godina prati ulogu Oružanih snaga RH u zajednici. Istaknuo je kako mu je velika čast sudjelovati te pridonijeti obilježavanju obljetnice Dana Oružanih snaga RH.

SADRŽAJ

- 4** **TEMELJNO VOJNO OSPOSOBLJAVANJE**
Veliko finale prvog naraštaja
- 10** **OBALNA STRAŽA RH**
Šest Modrulja – brzo jato Obalne straže
- 16** **HKoV**
Snaga, disciplina i zajedništvo
- 20** **HRVATSKA RATNA MORNARICA**
Ronioči u zoni povećanog rizika
- 26** **HKoV**
Beretke za nove pripadnike Gromova
- 28** **HRZ**
Potvrđena visoka razina spremnosti
- 34** **ZSS**
Izvršnost, spremnost i profesionalnost
- 36** **PREDSTAVLJAMO**
Kadet skupnik Matej Rebić
- 40** **REPORTAŽA**
Strateški prioriteti zemlje domaćina
- 44** **STRELJAČKO NAORUŽANJE**
Kuna na novim tržištima
- 52** **PODLISTAK**
Povijest snajpera (XI. dio):
Carcano M91/38
- 56** **RAZGOVOR**
Sašo Smiljanić jedan je od dobitnika priznanja koje zajednički dodjeljuju Ministarstvo hrvatskih branitelja i Hrvatski olimpijski odbor za poseban doprinos u obrani domovine
- 62** **PJESME KOJE SU OBILJEŽILE
DOMOVINSKI RAT**
Mi smo prvaci

VELIKO FIN

4-5 HRVATSKI VOJNIK // Br. 761 // 22. svibnja 2026.

TEKST

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt

PRVOG NA

MALE

TEMELJNO VOJNO OSPOSOBLJAVANJE

ZAVRŠNI DIO DVOMJESEČNE OBUKE PRVIH
ROČNIKA HRVATSKE VOJSKE NA TEMELJNOM
VOJNOM OSPOSOBLJAVANJU PROTEKAO JE
U ZNAKU NATJECANJA U POŽEGI

Nakon izvanrednog rezultata, pobjednik
ročnik Damir Pastvečko završio je na
rukama kolega iz 1. satnije

RAŠTAJA

Najbolji među najboljima: Helena Petrović (19) iz 2. satnije i Damir Pastvečko (23) iz 1. satnije

U Požegu, Slunju i Knin bilo ih je stiglo osam stotina. Njihove obitelji, prijatelji, ali i cijeli obrambeni sustav, pa i dobar dio hrvatske javnosti, s velikim su zanimanjem pratili kako će protjecati njihova dvomjesečna obuka. Na kraju, vjerujemo da su bili ugodno iznenađeni. "Dva mjeseca prošlo je vrlo brzo i od njih 800 na temeljnom vojnom osposobljavanju oko 260 ročnika u ovom je trenutku iskazalo interes za ostanak u Oružanim snagama Republike Hrvatske. To je vrlo velik broj i velika nada za popunjavanje OSRH, pričuve i generalno uspjeh cijelog projekta vojnog osposobljavanja", prokomentirao je 8. svibnja ministar obrane Ivan Anušić u izjavi za medije. Međutim, bez obzira na općenito pozitivne dojmove o prvom naraštaju, Hrvatska je vojska i u njihovu slučaju željela promovirati izvrsnost. Dati priznanje onima koji su postizali najbolje rezultate u svojoj obuci, uvježbavanju, znanju, vojničkom držanju i ponašanju te motivaciji.

OD OSAM STOTINA DO ŠESNAEST

Već i biti odabran za sudjelovanje u natjecanju za najboljeg ročnika i ročnicu TVO-a veliko je priznanje. Odabrano ih je samo osamnaest od osam stotina: dvanaest ročnika i šest ročnica. Zapovjednici i instruktori 1. i 2. satnije u Požegi izabrali su po tri ročnika i tri ročnice. Na poligonu u Slunju, 3. satnija odabrala je tri ročnika, baš kao i 4. satnija u Kninu. Odabir je imao nekoliko faza. U prvoj je provedena šira selekcija unutar timova i skupina, a parametri za odabir očitovali su se vrednovanjem pojedinačnih zadataka. U drugoj fazi instruktori su prepoznavali kandidate kroz njihov odnos prema radu, ophođenju prema nadređenima, zalaganju i

stupnju odgovornosti prema oružju i opremi koju su koristili u obučnim procesima. Treća faza selekcije bila je koncentrirana na završna testiranja iz ključnih pojedinačnih zadataka koje podupiru natjecanje te na upoznavanje sa stazom za natjecanje. U organizaciji natjecanja u vojarni "123. brigade HV" u Požegi, Bojna za temeljno vojno osposobljavanje Središta za obuku pješništva i oklopništva Zapovjedništva za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske držala se dokazano uspješnog koncepta. Godinama primjenjivanog dok su kao Bojna za temeljnu vojnu obuku organizirali natjecanja za najbolje dragovoljne ročnike. Natjecanje je počelo s izlaznom provjerom tjelesne spremnosti (motorika) i pismenim testom. Završni izazov bila je staza na vježbalištu vojarnje koja se sastojala od segmenata pješačkih prepreka, a na kojoj je trebalo uspješno svladati 15 radnih točaka. Stazu je trebalo proći u što kraćem vremenu, a na radnim točkama pokazivali su stečena znanja i vještine iz programskih područja temeljnog vojnog osposobljavanja. Sve to uz budno praćenje instruktora – ocjenjivača, koji su kontrolirali pravilnost provedbe i radnji.

TRAŽE SE NEGATIVNI BODOVI

Iskusna ekipa iz Bojne za temeljno vojno osposobljavanje ponovno je provela natjecanje glatko, bez ikakvih zastoja, po dobro određenim pravilima. Još jedan plus bio je što su prepreke na stazi odnedavno obnovljene. Možda je otežavajuća okolnost mogla biti kišica koja je uporno padala, no čini se da nije ometala ni same natjecatelje. Iduća dobra priča su navijači – oko 400 ročnika i ročnica iz divju

Navijači uz stazu u vojarni "123. brigade HV" u Požezi bili su vatreni i gromoglasni, opremljeni i transparentima

požeških satnija. Bili su vatreni i gromoglasni, opremljeni i transparentima. Skandiranje nije prestalo tijekom cijelog natjecanja. Naravno, muški natjecatelji iz 1. i 2. satnije bili su na domaćem terenu i imali su veću navijačku potporu nego kolege iz Slunja i Požege. No plasmani vojnika iz 3. i 4. satnije pokazali su da je to bio značajan, ali ne i odlučujući faktor. Na start staze s preprekama prvo su izišle ročnice. Temeljem rezultata iz provjere motorike i pismenog ispita, već su imale određene negativne bodove. Međutim, u ovom slučaju, negativni bodovi, koji se poslije skupljaju i na radnim točkama staze, dobra su stvar. Odbijaju se od ukupnog broja sekundi za koje je natjecatelj prošao stazu. Što manje ukupnih sekundi – to bolji plasman. Slunjanka Helena Petrović (19) iz 2. satnije startala je peta, a po pret hodno ostvarenim bodovima nije bila među favoritkinjama. No, onda je prošla stazu jako brzo, a sve je radne točke rješavala kontinuirano dobro i preuzela vodstvo. Nadmašiti ju je mogla jedino Renata Gazibarić iz 1. satnije, koja je startala zadnja. I ona je bila jako brza i učinkovita, ali zlata ju je koštao promašeni metak na zadnoj radnoj točki. Na kraju, Helenina prednost bila je samo dvije sekunde! Ovacije je zaslužila i trećeplasirana Petra Ključarić iz 2. satnije.

PONIŠTENJE VREMENA

Kod ročnika, Damir Pastvečko (23) iz 1. satnije već je na provjeri motorike pokazao da se neće zadovoljiti samo selekcijom i nastupom. Momak iz Kršinjaca kod Našica bio je favorit, što je i dokazao kad se kao šesti natjecatelj sjurio niz stazu, brzo i točno prolazio točku po točku, da bi mu na

cilju bilo upisano negativno vrijeme, tj. minus osam sekundi. Dobro ste pročitali – negativno, bio je toliko učinkovit da je rješavanjem radnih točaka poništio sve vrijeme za koje je prošao stazu. Oduševljenje kolega iz 1. satnije Damirovim rezultatom bilo je toliko da su ga podigli na ruke i bacali u zrak. No, ostali se nisu mislili predati. Josip Boban i Duje Bratin iz 4. satnije bili su čak i brži od Pastvečka, ali ne i toliko uspješni na radnim točkama, pa su zauzeli treće, odnosno peto mjesto. Najbliže favoritu došao je Filip Žic iz 3. satnije, ali na kraju je ukupnim vremenom zaostao za 28 sekundi. Dovoljno za izvanredno drugo mjesto. Četvrti je bio Leon Bokulić iz 3. satnije. Završni pogled na semafor muške konkurencije donio je zgodan podatak: medalje su raspodijeljene između ročnika koji su služili na sve tri lokacije. Nakon natjecanja, zapovjednik Središta za obuku pješništva i oklopništva brigadir Zlatko Radočaj čestitao je najboljima. Rekao je da su zapovjednici i instruktori na TVO-u imali priliku vidjeti kako hrvatska mladost usvaja znanja, a na natjecanju kako se srčano bori te hrabri kolege. "Neka vam Hrvatska bude uvijek u srcu i budite domovini vjerni!" poručio je brigadir Radočaj.

PONOSNI NA SEBE, ZAHVALNI INSTRUKTORIMA

Pobjednica Helena Petrović dragovoljno se prijavila na TVO zbog prijatelja i rodbine koji su u vojsci i dali su joj potporu. "Planiram ostati u Hrvatskoj vojsci zbog toga sam i došla. Iznenadena sam i ponosna na sebe, zahvalna instruktorima koji su me hrabрили te roditeljima koji su cijelo vrijeme uz mene. Ova dva mjeseca brzo su prošla, svaki dan bio

Radne točke prolazile su se uz budno praćenje instruktora – ocjenjivača, koji su nadzirali pravilnost provedbe i radnji

je ispunjen. Ponosna sam i na rezultat koji sam postigla. Priprema za natjecanje bila je prije svega psihička, bilo je naporno i trebalo je raditi. Dala sam sve od sebe i isplatilo se”, rekla je ročnica. Pobjednik Damir Pastvečko također se na TVO prijavio dragovoljno. Želi postati pripadnik dje-latnog sastava Hrvatske vojske. “Sretan sam što sam ovdje, što služim vojni rok u Požegi. Od prvog dana svi smo se ovdje sprijateljili, podržavali i pomagali jedni drugima. Što se tiče obuke, nije mi bila problem, ali treba imati visoku razinu i tjelesne i psihičke spremnosti. Osjećaj pobjede je fenomenalan, ponosan sam na sebe, ali i na kolege koji su me hrabрили. Moj instruktor dao je velik doprinos, usmjeravao me naprijed, bio je uz mene”, naglasio je. Inače, spomenuti instruktor je desetnik Antonio Đurčević, dobro nam poznat otprije po izvanrednim rezultatima na hrvatskim i međunarodnim vojničkim i vojnopolicijskim natjecanjima. I to je jedan primjer koliko su brižljivo selektirani i obučeni instruktori hrvatskih ročnika. Dodali bismo i da je činjenica da oboje polaznika želi ostati u Hrvatskoj vojsci možda bila i dodatan motiv da budu selektirani na natjecanje, a onda i ostvare takve rezultate.

RADNE TOČKE NATJECANJA

- 1 – niska žičana prepreka
- 2 – jednostruka prepreka
- 3 – postavljanje ozlijeđenog u koma položaj
- 4 – dvostruka prepreka
- 5 – prepoznavanje minsko-eksplozivnih sredstava
- 6 – niz prepreka
- 7 – gađanje meta zračnom puškom s 5, 8, 10 i 12 metara
- 8 – poznavanje vizualnih signala
- 9 – trostruka prepreka
- 10 – određivanje magnetnog azimuta
- 11 – visoka žičana prepreka
- 12 – sastavljanje automatske puške i samokresa
- 13 – labirint
- 14 – stavljanje zaštitne maske u zaštitni položaj
- 15 – gađanje zračnom puškom iz ležećeg stava bez naslona sa zaštitnom maskom u metu udaljenu 12 metara

Navijačka potpora za ročnike koji su služili u Požegi bila je značajan, ali ne i odlučujući faktor

Na radnim točkama natjecatelji su pokazivali stečena znanja i vještine iz programskih područja temeljnog vojnog osposobljavanja

Helena je startala peta, prošla stazu jako brzo, a sve je radne točke rješavala kontinuirano dobro te preuzela vodstvo koje je i zadržala

Sastavljanje automatske puške i samokresa bila je radna točka iz programskog područja Rukovanje osobnim oružjem – održavanje AP VHS-1 i HS2000

DRUGI NARAŠTAJ – 900 ROČNIKA

Obuka prvog naraštaja ročnika na temeljnom vojnom osposobljavanju završila je 9. svibnja svečanim postrojavanjem u vojarnama u Požegi, Kninu i Slunju. Ministar Anušić najavio je i početak obuke drugog naraštaja: "Već 18. svibnja u vojarne ulazi drugi naraštaj koji će biti povećan s 800 na 900 ročnika". U vojarne u Kninu, Slunju i Požegi tako stiže 847 mladića i 53 djevojke. "Odziv je odličan kao i u prvom naraštaju. Držimo se između 2 i 3 posto onih koji se pozivaju na prigovor savjesti, što je iznad svih očekivanja. Očekivali smo mnogo veći postotak, ali ovo je fenomenalno", poručio je ministar.

OBALNA STRAŽA RH

TEKST Domagoj Vlahović // FOTO Tomislav Brandt

ŠEST MODRULJA — BRZ

Obalna straža iskoristila je priliku i 20. travnja u splitskom akvatoriju te oko Čiova provela simultano uvježbavanje i demonstraciju sposobnosti svih brodica

VOJNO JATO OBALNE STRAŽE

HRVATSKI VOJNIK DOBIO JE EKSKLUZIVNU PRILIKU FOTOGRAFIJAMA, VIDEOZAPISIMA I RIJEČIMA OVJEKOVJEČITI ZAJEDNIČKO UVJEŽBAVANJE I DEMONSTRACIJU SPOSOBNOSTI POSADA VELIKIH HRM-ovih GUMENIH BRODICA. NJIHOVA JE NAMJENA PRIJE SVEGA NADZOR MORSKOG RIBARSTVA. MEĐUTIM, BRZINA, AGILNOST, OTPORNOST I OPERATIVNA SVESTRANOST IM JE VELIKA, PA SE MOGU KORISTITI I ZA DRUGE ZADAĆE

Brodice su operativno podijeljene između dviju ustrojstvenih cjelina Obalne straže: 1. divizijuna sa središtem u Splitu i 2. divizijuna sa središtem u Puli

NABAVA I GRADNJA

Nabava prvih dviju brodica tipa Modrulj provedena je na temelju sporazuma iz 2019. između Ministarstva obrane i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (MPŠR) Republike Hrvatske, kojim su utvrđeni uvjeti suradnje o nabavi i korištenju plovila za potrebe provedbe nadzora morskog ribarstva. Sukladno Sporazumu, MPŠR nabavlja gumene brodice uz sufinanciranje iz fondova Europske unije. Ukupno 70 % sredstava osigurano je iz fondova EU-a (Operativni program za pomorstvo i ribarstvo) dok se preostalih 30 % osigurava iz državnog proračuna. Novim sporazumom iz 2021. ugovorena je nabava i primopredaja sljedećih dviju gumenih brodica: GB-203 Modrulj 3 i GB-204 Modrulj 4. Ugovorom iz prosinca 2025., između MPŠR-a i MORH-a, definirana su međusobna prava i obveze uz suradnju i korištenje sljedećih dvaju službenih plovila za nadzor morskog ribarstva, tip plovila Shadow Patrol 47. MPŠR je nabavio navedena plovila putem Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027.

Šest brodica plovilo je velikim brzinama, često na maloj međusobnoj udaljenosti

Petu i šestu brodicu, koje pripadaju ponešto drukčijem tipu – Shadow Patrol 47, izgradilo je i opremilo brodogradilište Shadow Nautics u Šibeniku

U vijestima koje je u ožujku ove godine objavilo Ministarstvo obrane RH, dvije su bile posvećene novim, velikim gumenim brodicama koje koristi Obalna straža RH, a nazvane su Modrulj. Prva je naznačila upotpunjavanje male flote: u vojarni “Admiral flote Sveto Letica – Barba” u Splitu 10. ožujka održana je svečana primopredaja petog i šestog plovila HRM-u. Brodice su bile isporučene još u veljači. Druga je vijest bila puno značajnija: pripadnici Obalne straže RH 26. su ožujka brodicom GB-203 Modrulj 3 proveli zahtjevnu zadaću hitnog medicinskog prijevoza ozlijeđene osobe s otoka Visa do Splita. To su učinili u iznimno nepovoljnim vremenskim uvjetima, a kratki video s plovidbe koji je snimila posada prenijeli su hrvatski portali.

Nešto poslije, od 21. do 23. travnja, HRM je na moru, kopnu i otocima proveo veliki ciklus od četiri istodobne vježbe. U njemu je prvi put bilo korišteno svih šest brodica. Operativno, one su podijeljene između dviju ustrojstvenih cjelina Obalne straže: 1. divizijuna sa središtem u Splitu i 2. divizijuna sa središtem u Puli. Međutim, Obalna straža iskoristila je priliku i 20. travnja u splitskom akvatoriju i vodama oko otoka Čiova provela simultano uvježbavanje i demonstraciju sposobnosti svih brodica. Tako je i Hrvatski vojnik dobio ekskluzivnu priliku fotografijama, videozapisima i riječima zabilježiti kakva su ustvari ta plovila, ali još više što može učiniti stručnost i uvježbanost njihovih posada. Podsjetimo, njihova je namjena nadzor morskog ribarstva. Međutim, njihova je brzina, agilnost, otpornost i operativna svestranost velika, pa se mogu koristiti i za druge zadaće sukladno Zakonu o Obalnoj straži Republike Hrvatske. Spomenuti hitni medicinski prijevoz samo je jedan od primjera.

DOKAZANI U VIŠE NAVRATA

U svojoj klasi i za svoje zadaće, brodice Modrulj sigurno su jako dobra plovila. Kvalitetna konstrukcija, materijali, dizajn i pogonski sklop omogućuju im da dosegnu brzinu i od 40 čvorova, a plovidba je moguća i u jako zahtjevnim stanjima mora. Na jednu se brodicu može ukrcati ukupno dvanaest osoba. Uz uvježbanu i odvažnu posadu, Obalna straža s njima ima mogućnosti koje su jedinstvene na istočnoj strani Jadrana. Sve zvuči još bolje kad se zna da je riječ o hrvatskom proizvodu. Prve četiri brodice VGB M-46 (Modrulj 1, 2, 3 i 4) izgrađene su u brodogradilištu Olimp Nautika u Puli, a opremalo ih je nekoliko domaćih tvrtki. Dvije su isporučene u studenom 2020., treća u studenom 2021., a četvrta u travnju 2022. Peta i šesta, koje pripadaju ponešto drukčijem tipu Shadow Patrol 47, izgradilo je i opremilo brodogradilište Shadow Nautics u Šibeniku. “Modrulji su plovila koja su se kroz više od pet godina operativne uporabe dokazala u više navrata, u različitim zadaćama”, govori nam u vojnoj luci Lora zapovjednik 1. divizijuna Obalne straže kapetan fregate Ante Sršen. Pokazuje nam nacrt formacija koje su zapovjednici i posade osmislili za predstojeću demonstraciju. Šest brodica plovit će velikim brzinama, a često i na malim razmacima između plovila, najavljuje mornarički časnik. Jest da su momci pripadnici dvaju različitih divizijuna, no to nije problem za zajedničko uvježbavanje.

Po osmišljenom scenariju simulacije presretanja, mala brodica opkoljena je, a njezin put blokiran

Posade su kroz demonstracijski scenarij pokazale vrlo visok stupanj koordinacije i uvježbanosti

Na Modruljima su momci koji su prije svega mornari koji izvršavaju svoje zadaće, ali i pomorci koji uživaju u Jadranu i plovidbi

Uz uvježbanu i odvažnu posadu, Obalna straža s Modruljima ima mogućnosti koje su jedinstvene na istočnoj strani Jadrana

OPERATIVNI RASPORED I KRONOLOGIJA PRIJMA

U sastavu Obalne straže RH raspoređene su brodice:

GB-201 Modrulj 1 – 2. divizijun OSt RH (I. Vargarola Pula) - studeni 2020.

GB-202 Modrulj 2 – 1. divizijun OSt RH (I. Lora Split) - studeni 2020.

GB-203 Modrulj 3 - 1. divizijun OSt RH (I. Lora Split) - studeni 2021.

GB-204 Modrulj 4 - 1. divizijun OSt RH (I. Lora Split) - travanj 2022.

GB-205 Modrulj 5 - 2. divizijun OSt RH (I. Vargarola Pula) – veljača 2026.

GB-206 Modrulj 6 - 1. divizijun OSt RH (I. Lora Split) – veljača 2026.

TRAGOV I NA POVRŠINI

Ukrucavamo se na jednu od manjih HRM-ovih gumenih brodice iz koje ćemo pratiti maneuvre šest Modrulja. Uz stalnu komunikaciju, ponekad ih pratimo, ponekad ih prestižemo kako bismo dobili što raznovrsnije kadrove. More je mirno, vjetar jedva zamjetan. Svi su brzi, ali iznimno sigurni, nema niti najmanje naznake kolizije, neočekivanog ulaska u plovnu crtu ili odstupanja od plana koji su naši mornari i predvidjeli. Nakon izvjesnog vremena, naša brodica približava se jugoistočnoj strani Čiova, da bi pristala uz stijene preko kojih smo lako zakoračili na obalu. Pogled uvis donosi nam prizor koji je istodobno predivan i impresivan - crkva Gospe od Prizidnice iz XVI. stoljeća, izgrađena praktički iznad mora, na strmim liticama. Penjemo se prema njoj po stijenama i stubama, da bismo našli idealnu poziciju za promatranje manevara

formacije od šest Modrulja iz povišene, ptičje perspektive. Idući deseci minuta bili su u znaku promatranja različitih demonstracijsko-taktičkih postroja: stupnja, kolone, vrste, pomaknute kolone... Sve je izgledalo još spektakularnije jer trupovi brodice pogonjeni hidromlaznom propulzijom ostavljaju jasan bijeli trag na površini mora, pa smo lako mogli vidjeti koliko su formacije bile precizne. Šlag na tortu bila je simulacija presretanja. Po osmišljenom scenariju, naša mala brodica plovila je velikom brzinom te nije odgovarala na pozive i upozorenja posada Modrulja. Iznimno brzom intervencijom plovilo je bilo opkoljeno, a njegov put blokiran. "Naravno, takav postupak nije standardan sa šest brodice, no posade su kroz demonstracijski scenarij pokazale vrlo visok stupanj koordinacije i uvježbanosti", odlučno nam je rekao kapetan fregate Sršen. To se, uostalom, i podrazumijeva za takav opseg i intenzitet

USPOREDBA TEHNIČKIH ZNAČAJKI VELIKIH GUMENIH BRODICA MODRULJ

	VGB M-46 (GB-201/202/203/204)	Shadow Patrol 47 (GB-205/206)
duljina preko svega	14,0 m	14, 5 m
širina	4,2 m	4,2 m
gaz	0,75 m	1,18 m
masa praznog plovila	10 000 kg	10 000 kg
pogon	2 x dizelski motor Caterpillar C7.1 snage 2 x 373 kW s vodomlaznom propulzijom 2 x Castoldi Jet 284 CT	2 x dizelski motor Caterpillar C7.1 snage 2 x 373 kW s osovinskim pogonom (2 x ZF 400 V reduktor i 2 x brodski vijak)
maksimalna brzina	do 40 čvorova	do 36 čvorova
ekonomična/putna brzina	oko 28 čvorova	oko 29,5 čvorova
doplov s 80 % snage motora	250 NM	250 NM
posada	dva člana (dočasnik i mornar)	dva člana (dočasnik i mornar)
ukupan kapacitet	do dvanaest osoba	do dvanaest osoba

zadaca koje imaju divizijuni Obalne straže. Zadaca koje traju kontinuirano, tijekom cijele godine.

KAD DRUGI NE MOGU...

Nakon nekoliko sati akcije vratili smo se u Loru te nastavili komentirati sve što su nam Modrulji pokazali. Još jednom, prisjetili smo se pothvata na olujnom moru 26. ožujka, na dan koji je čak i poslovično suzdržani Državni hidrometeorološki zavod opisao naslovom *Zima se vraća*. "Druge službe i institucije sa svojim plovilima nisu mogle odgovoriti jednoj tako zahtjevnoj zadaci. Posada Modrulja 3 izvršila ju je u potpunosti.

A nama u Obalnoj straži najveća je nagrada kad znamo da smo pomogli našim građanima i gostima", rekao je zapovjednik 1. divizijuna. Jedan od aktera te akcije bio je nadnarednik Blaž Ljubica, koji nam je ispričao da je zapovijed za intervenciju stigla posadi dok je brodica bila vezana na Korčuli, u Veloj Luci. S te lokacije pošli su na Vis, te u 13:37 ukrkali teže ozlijeđenog muškarca. Potom su se hitno uputili prema Splitu. Nije samo da su trebali ploviti u otežanim uvjetima, nego su pritom poduzimali sve potrebne mjere za stabilnost plovila i sigurnost pacijenta. "Bilo je jako zahtjevno, more je ponekad bilo na stanju šest, možda čak i sedam. No, sve je vrijedilo zbog zadovoljstva koje smo osjetili kad smo stigli u lučicu Zenta", s osmijehom govori dočasnik. Bilo je to u 14:50, a pacijenta je preuzela hitna medicinska služba. Dakle, bilo je prošlo tek nešto više od sat vremena, a još otprilike toliko trebalo im je od Korčule do Visa. I sve to u uvjetima kad su plovidbe linijskih brodova i trajekata bile ili otkazane, ili prorijeđene, uz brojna kašnjenja. "Za brodice mogu reći samo riječi hvale. Mislim, izdržati takvo more bez problema... Zapravo, one su i konstruirane tako da mogu izdržati nevere", objašnjava nadnarednik.

POSADU – POSEBNA PRIČA

Iduće dane, kad je naša ekipa pratila ciklus vježbi HRM-a (vidi tekst Dokazana spremnost HV br. 760), u nekoliko navrata imali smo priliku i sami biti putnici brodica Modrulj. Doduše, mi nismo plovili pri stanju mora koje bi bilo veće od tri, ili s velikim brzinama te u oštrim manevrima. No, mogli smo se i sami uvjeriti da su brodice jako dobro opremljene i za posadu i za putnike, da su prostrane, djeluju brzo, a opet čvrsto i stabilno. Na komandnoj ploči lako je primijetiti različite komande, te velike zaslone s digitalnim prikazom pomorskih karata i navigacijskih te senzorskih podataka. Poseban zaslon je svojevrstan videonadzor rada pogonskog sklopa.

Posade su posebna priča, momci koji su prije svega mornari koji izvršavaju svoje zadace, ali i pomorci koji uživaju u Jadranu i plovidbi. To su, uostalom, i potvrdili tijekom HRM-ova ciklusa vježbi. Zapovjednik Obalne straže komodor Milan Blažević rekao je da su vježbe, s naglaskom na Prstac 26, potvrdile punu operativnu sposobnost dvaju novih Modrulja, koji su u sastavu Obalne straže nepunih dva mjeseca. "Time je potvrđena i obučenosť posada za samostalan rad u svim zadacima koje su pred njih postavljene", zaključio je komodor.

Zadovoljstvo Obalne straže svakako je dobra preporuka i za druge potencijalne kupce hrvatskih plovila, pa i inozemne. Na internetskim stranicama tvrtke Shadow Nautic mogu se vidjeti i ilustracije te nacrti naoružanih inačica Military 47, sa spregnutim strojnicama te oružnim stanicama. U medijski eter dolaze i vijesti o razvoju površinskih pomorskih dronova. U svakom slučaju, uporaba malih i brzih plovila sve više postaje trend u ratnim mornaricama, pa je zanimljivo pratiti hoće li se hrvatska obrambena industrija uspješno priključiti tom trendu.

HKoV

SNAGA, DISCIPLINA

Pedeset natjecatelja prijavilo se kako bi odmjerilo snage na trodnevnom natjecanju koje testira njihove fizičke i psihičke granice. "Ovogodišnji vojni višeboj trajao je tri dana i uključio je tri discipline. Prvog dana održano je *Hyrox* natjecanje, odnosno vrlo zahtjevna utrka kardio tipa s različitim radnim stanicama. Drugog dana na redu su bile pješačke prepreke, prava vojnička disciplina na kojoj se najbolje vidi spretnost, izdržljivost i spremnost natjecatelja. Završni dan donio je kraljevsku disciplinu – *commando* hodnju na osam kilometara, koja je završni test fizičke i mentalne izdržljivosti svih sudionika", objasnio je glavni organizator natjecanja bojnik Marko Franjić. Istaknuo je kako se vojni višeboj Gromova održava treću godinu zaredom te okuplja sve veći broj sudionika. Ove su godine uz pripadnike Gromova pozvani i pripadnici Tigrova

te službenici Pravosudne policije iz Gline, čime je dodatno proširena suradnja i podignuta razina samog natjecanja.

TRI DANA IZDRŽLJIVOSTI, SNAGE I VOJNIČKOG DUHA

Sudionici su odmjerili snage u disciplinama koje su zahtjevale vrhunsku fizičku spremnost, psihičku izdržljivost, disciplinu i sposobnost donošenja odluka pod stresom. Vojnikinja Nataly Pavlešin, pobjednica u ukupnom ženskom poretku, istaknula je kako su tri dana natjecanja bila iznimno zahtjevna, ali i veliko osobno iskustvo, posebno zato što je u sustavu tek pola godine. Dodala je kako se inače bavi kajakom, što joj je pomoglo u fizičkoj pripremi, no unatoč tomu nije očekivala da će biti toliko naporno. "Prijavila sam se ponajprije zbog sebe i željela sam vidjeti

TEKST Tomislav Vidaković

FOTO Tomislav Brandt, Tomislav Vidaković

IA I ZAJEDNIŠTVO

U POVODU OBILJEŽAVANJA 35. OBLJETNICE USTROJAVANJA
2. GARDIJSKE BRIGADE GROMOVI I 18. OBLJETNICE
2. MEHANIZIRANE BOJNE GROMOVI, U VOJARNI "PUKOVNIK
PREDRAG MATANOVIĆ" U PETRINJI ODRŽANO JE OD
5. DO 7. SVIBNJA NATJECANJE U VOJNOM VIŠEBOJU

vlastite granice. Prvi dan i *Hyrox* izazov bili su mi najteži jer se stalno izmjenjuju trčanja i vježbe, a noge vrlo brzo počnu otkazivati. Drugi dan, na preprekama, izgledao je lakše nego što zapravo jest. *Commando* hodnja trećeg dana bila je pravi završni test izdržljivosti, ali upravo takva natjecanja pokazuju koliko mentalna snaga i volja znače kad tijelo dođe do granice umora", poručila je.

Hyrox zadnjih godina postaje sve popularniji među pripadnicima vojnih i sigurnosnih snaga zbog kombinacije funkcionalnog treninga, trčanja i vježbi snage. Riječ je o iznimno zahtjevnom natjecanju koje od sudionika traži visoku razinu aerobne i anaerobne izdržljivosti, eksplozivnosti, koordinacije i mentalne otpornosti. Natjecatelji su morali održati visok intenzitet aktivnosti tijekom više uzastopnih funkcionalnih zadataka, pri čemu su do izražaja dolazili

upornost, koncentracija i sposobnost kontrole umora. Skupnik Franjo Žnidarić, pripadnik Zapovjedne satnije Gromova i pobjednik u ukupnom pojedinačnom i ekipnom poretku, istaknuo je kako je višeboj bio zahtjevan, ali kvalitetno osmišljen te dobro prilagođen vojnom aspektu natjecanja. Naglasio je važnost timskog duha, fizičke i mentalne izdržljivosti te kako su upravo taktički elementi poput nošenja tereta, puzanja i rada pod opterećenjem ono što ovakvo natjecanje razlikuje od klasičnih sportskih događaja. Posebno je pohvalio i konkurenciju iz Pravosudne policije, koja je pokazala visoku razinu kondicijske pripremljenosti. "Ništa nije bilo iznenađujuće teško. Sve je bilo taman dovoljno zahtjevno da natjecanje bude konkurentno i vojnički usmjereno. Moglo je biti i teže u sportskom smislu, ali cilj je ipak bio zadržati vojni karakter višeboja kroz taktičke

elemente poput nošenja kanistra, puzanja i rada pod opterećenjem. Najteže je bilo trećeg dana, kad umor od prethodna dva stigne noge. Tad najveću ulogu igra glava i mentalna izdržljivost. Drago mi je što smo dali maksimum kao ekipa i što smo uspjeli osvojiti ukupno prvo mjesto", istaknuo je.

Natjecanje u svladavanju pješačkih prepreka odvijalo se na stazi dužoj 400 metara. Sudionici su morali pokazati spretnost, brzinu, koordinaciju pokreta i sposobnost brzog prilagođavanja različitim situacijama. Upravo takve discipline simuliraju uvjete s kojima se vojnici mogu susresti tijekom provedbe zadaća na terenu te dodatno razvijaju sigurnost i samopouzdanje pri djelovanju u zahtjevnim uvjetima.

ŠEĆER NA KRAJU

Trećeg dana održana je *commando* hodnja. Natjecatelji su morali prijeći osam kilometara dugu stazu pod punom borbenom opremom. To je uključivalo naprtnjaču s 15 kilograma opreme, jurišnu pušku i borbenu kacigu. Osim snage i kondicijske pripremljenosti, ta disciplina posebno je testirala mentalnu izdržljivost, odlučnost i sposobnost održavanja tempa pod opterećenjem i umorom. Dugotrajno kretanje pod punom opremom jedan je od ključnih elemenata vojne obuke jer razvija otpornost i spremnost za izvršavanje zadaća u stvarnim operativnim uvjetima.

Provedbi *commando* hodnje pogodovalo je oblačno vrijeme uz temperaturu koja nije prelazila 20 stupnjeva te povremenu laganu kišu. Takvi su uvjeti olakšali održavanje tempa i smanjili dodatno iscrpljivanje organizma.

Natjecanja poput ovog višestruko su važna za sudionike. Osim razvoja fizičke spremnosti i mentalne otpornosti, pridonose jačanju zajedništva, discipline i povjerenja. Sudjelovanjem u zahtjevnim disciplinama poput *Hyrox* izazova, svladavanja prepreka i *commando* hodnje pomiču se vlastite granice, razvijaju radne navike, otpornost na stres i sposobnost djelovanja pod stresom, što su ključne osobine svakog pripadnika sigurnosnog sustava.

Sudionici su tri dana odmjeravali snage u disciplinama koje su zahtijevale vrhunsku fizičku spremnost, psihičku izdržljivost, disciplinu i sposobnost donošenja odluka pod stresom

Ništa nije bilo iznenađujuće teško. Sve je bilo taman dovoljno zahtjevno da natjecanje bude konkurentno i vojnički usmjereno. Moglo je biti i teže u sportskom smislu, ali cilj je ipak bio zadržati vojni karakter višeboja kroz taktičke elemente

REZULTATI POJEDINAČNO U ŽENSKOJ KONKURENCIJI

1. vojnkinja Nataly Pavlešin, 3. mehanizirana satnija Gromova
2. vojnkinja Matea Ivanković, 2. mehanizirana satnija Gromova
3. razvodnica Mateja Findrik, 1. mehanizirana bojna Tigrovi

REZULTATI POJEDINAČNO U MUŠKOJ KONKURENCIJI

1. skupnik Franjo Žnidarić, Zapovjedna satnija Gromova
2. Bojan Lukić, Pravosudna policija
3. Danijel Lukić, Pravosudna policija

REZULTATI UKUPNO MUŠKA KONKURENCIJA

1. Zapovjedna satnija Gromova
2. Pravosudna policija
3. 2. satnija Gromova

RONIOCI U ZONI PO

HRVATSKA RATNA MORNARICA

HRVATSKI VOJNIK PRATIO JE DIO NAPREDNOG TEČAJA
KOJI ORGANIZIRA I PROVODI ODJEL ZA OBUKU RONJENJA
SREDIŠTA ZA OBUKU HRM-a

DVEĆANOOG RIZIKA

Jutro je u lučici Poljud, u splitskoj vojarni "Admiral flote Sveto Letica-Barba". Ispred hangara koji koristi Odjel za obuku ronjenja Središta za obuku HRM-a više je vojnika u plavim, ali i zelenim maskirnim odorama. Okupljeni su oko kamiona na koji je ukrcaj gumeni čamac. To su instruktori i polaznici naprednog tečaja ronjenja. Šarenilo odora i oznaka se podrazumijeva, jer Odjel za obuku ronjenja temeljna je ustrojstvena cjelina za provedbu ronilačke obuke na razini cijelog OSRH. Dakle, polaznici dolaze iz HRM-a, ali i iz postrojbi HKoV-a, Obavještajne pukovnije... Među časnicima koji vode pripreme za današnje ronjenje jedno je dobro nam poznato lice – bojnika Ivica Čukušić. Pamtim ga kao časnika, ali i kao ronioca – instruktora s najvišim ronilačkim certifikatima, speleologa, speleoronioca, volontera Hrvatske gorske službe spašavanja... Danas je na dužnosti voditelja Odsjeka za specijalističku ronilačku obuku u Odjelu za obuku ronjenja. Kao voditelj naprednog tečaja, objašnjava nam da dnevne aktivnosti započinju puno prije dolaska na lokaciju, s pripremom u hangaru te kompletiranjem opreme. Do lokacije ćemo doći kopnenim putem: momci će danas roniti na Perućkom jezeru. Dakle, more nije jedino područje za HRM-ovu naprednu obuku. To je i logično – cilj je da polaznici naprednog tečaja budu osposobljeni za ronjenje u teškim uvjetima prema odredbama Pravila ronjenja u OSRH. Obuka traje pet tjedana, počela je 7. travnja i završila 8. svibnja. U odnosu na temeljni tečaj, u kojem se roni na dubinama do trideset metara i to u povoljnim uvjetima, na naprednom tečaju polaznici rone do pedeset metara, na zrak. "Osim toga, teški uvjeti ronjenja podrazumijevaju jače vodene struje, smanjenu vidljivost, noćna ronjenja, kompleksni reljef morskog, riječnog ili jezerskog dna, proračun režima ronjenja u skladu s povišenom nadmorskom visinom, provedbu radova pod vodom, ponovljeno ili sukcesivno ronjenje...", nabroja Čukušić. Ukratko, nakon teorijskog dijela, onaj praktični podrazumijeva izazovnija ronjenja. Polaznici tako neće steći samo znanje, nego i iskustvo pomoću kojeg će roniti sigurno i obavljati različite zadaće u teškim uvjetima ronjenja.

TEMELJ ZA RAZLIČITE ZADAĆE

Nakon više od sat vremena vožnje, dolazimo na Perućko jezero. Imamo sreće: vrijeme je ugodno toplo, zasad poluoblačno, bez vjetera. Lokacija na kojoj će roniti hrvatski mornari i vojnici razvedena je uvala na njegovoj jugoistočnoj obali, nedaleko od Potravlja. S vozilima dolazimo stotinjak metara od obale, a među njima je i medicinsko vozilo s medicinskim timom. Ronjenje je aktivnost koja u svakom trenutku donosi određenu dozu opasnosti, pa se od mjera sigurnosti ne smije odstupati. Nakon nekog vremena, kamion dolazi gotovo do jezera, a instruktori i polaznici pomažu da *guma* počne plutati. Ronioci navlače svoja odijela, a jedan od instruktora satnik Goran Turković još im jednom ponavlja kakve su današnje zadaće. "Izvidite, pogledajte. Podaci o dnu jezera zanimaju i mene. Ako je struja prejaka, nemojte se boriti protiv nje", nabroja časnik. Inače, zadaće koje će u svojim postrojbama ubuduće obavljati polaznici

Među časnicima koji vode pripreme za ronjenje jedno je dobro nam poznato lice – bojnika Ivica Čukušić. Pamtim ga kao časnika, ali i kao ronioca – instruktora s najvišim ronilačkim certifikatima, speleologa, speleoronioca, volontera Hrvatske gorske službe spašavanja...

Na dubinama većim od četrdeset metara povećava se razina opasnosti od dušikove narkoze, ali i od dekompresijske bolesti

mogu biti različite. Naravno, pripadnici HRM-a zaduženi su za najveće područje operacija, cijeli naš Jadran, pa je i najveći broj njihovih potencijalnih misija. Inženjerci iz HKoV-a mogu se baviti protueksplozivnim zadaćama, postavljanjima vodenih zapreka ili pontonskih mostova. Pripadnici Obavještajne pukovnije mogu se posvetiti izvidničkim zadaćama, čak i u protivničkom području, a pripadnici Pukovnije Vojne policije vojnopolicijskim izvidima. Napredni tečaj uglavnom se provodi na moru, u različitim jadranskim akvatorijima, a posebno ondje gdje ima većih dubina, ili u kojima postoje otežani uvjeti. Roni se i u rijeci Cetini.

HLADNOĆA I SMANJENA VIDLJIVOST

Opisujući nam ronjenje u Perućkom jezeru, bojnika Čukušić upozorava da je ono, razumljivo, prije svega hladnije u odnosu na more. Slatka voda podrazumijeva drukčiju plovnost, lakše se tone, pa je potrebno prilagoditi količinu olova za ronjenje. "Vidljivost zna biti dobra, ali i iznimno loša, zbog sedimenata mulja na dnu. Stoga ronionci trebaju izbjegavati zarone preblizu dnu, jer ako se taj sediment podigne, vidljivost je na razini nule. Isto tako, ako je bilo velikih kiša i jakog protoka vode, to također može smanjiti vidljivost. Posebno je Peruće da ima i virova, zbog kojih kupači i plivači mogu stradati. U vojnom ronjenju to je manje opasno zbog primjene sigurnosnih mjera kao rezultata procjene rizika koja se radi za svaku pojedinačnu zadaću, ali neugodno je i može biti dezorijentirajuće", objašnjava voditelj obuke. Polaznici završavaju opremanje: navlače opremu za disanje pod vodom, a opremljeni su i borbenim ronilačkim navigacijskim konzolama, s ugrađenim podvodnim kompasima te ronilačkim računalima. Ta kombinacija daje vojnim ronionicima potrebne podatke za uspješno ronjenje, ali i obavljanje ronilačke zadaće. "Ovaj tečaj poseban je po tome što su polaznici posebno motivirani ronionci. Oni su se već prepoznali u tim zadaćama, već su profilirani, imaju afinitet i iskustvo", nastavlja bojnika Čukušić. Uostalom, da bi uopće postali kandi-

Polaznici su tijekom ronjenja bili opremljeni i borbenim ronilačkim navigacijskim konzolama

Za vojne se ronioce pretpostavlja da su pažljivo selektirani, uvježbani i u jako dobroj kondiciji

dati, moraju imati najmanje pedeset ronjenja. "Intenzitet obuke ovdje je maksimalan, ronionci su izloženi velikim opterećenjima i svakodnevno se suočavaju s različitim izazovima. No, oni uvijek pozitivno reaguju i traže još i još znanja i obuke", pohvalno govori instruktor i voditelj dok promatramo kako se čamac otiskuje i ide prema dubljoj jezerskoj vodi. Daljnji tijek obuke možemo promatrati samo s obale, a položaje ronilaca odaju nam samo narančasto-bijele signalne plutače.

ODLIKE VOJNIH RONILACA

Ekipa iz Odjela za obuku ronjenja koja je s nama ostala na obali daje nam još zanimljivih informacija. Dakle, ronjenje sa zrakom za civile ne je ronioce ograničeno na četrdeset metara. Za vojne ronioce u većini je oružanih snaga članica NATO-a, pa i u Hrvatskoj vojsci, ograničeno na pedeset metara sa zrakom. Iako se na prvi pogled ne radi o velikoj razlici, između četrdeset i pedeset metara zona je povećanog rizika. Granica postavljena za civile takva je s razlogom. Za vojne se ronioce pretpostavlja da su pažljivo selektirani, uvježbani i u dovoljno dobroj kondiciji da mogu preuzeti taj dio rizika. Naime, na dubinama većim od četrdeset metara povećava se razina opasnosti od dušikove narkoze, ali i od dekompresijske bolesti. "Sa svojom posebnom pripremom za granične dubine te postupnim podizanjem sprema i razine obučanosti i uvježbanosti, mi kontroliramo taj rizik", objašnjava Ivica Čukušić. Na dubinama većim od pedeset metara ne koristi se zrak, nego plinske mješavine u kojima se smanjuje udio dušika, tj. ubacuje se inertni plin helij da se dobije trokomponentna mješavina Trimix (kisik, dušik i helij). "Uglavnom, nakon naprednog tečaja, polaznici mogu ići na specijalizirani tečaj za ronjenje u svim uvjetima ronjenja sukladno Pravilu. To je uska specijalizacija", nastavlja naš sugovornik. Odjel za obuku ronjenja ima mogućnost samostalno osmisliti programe obuke koje odobrava zapovjednik HRM-a. Dano im je povjerenje osmisliti i kombinirati različite scenarije, što opisuju kao dobru stvar jer "podigne cijelu priču, ne možete raditi samo po uhdanum, predvidljivim scenarijima". Naravno, sve to u okviru mjera sigurnosti. Uostalom, na tim mjerama počiva sigurnost ne samo ronjenja kao vojne specijalnosti, nego općenito, kao ljudske djelatnosti.

DO MAKSIMUMA!

Proteklo je možda i dva sata, dok se *guma* nije vratila na obalu. Naravno, ronioncima nismo odmah postavljali pitanja. Bilo im je potrebno vrijeme za kratki brifing, izmjenu dojmova,

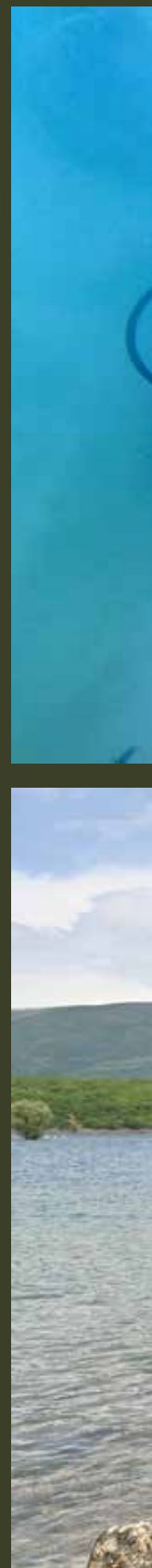
Najbolji trenuci odnose se na timski rad, ronjenje u binomima. Na pedeset metara dosta je teže, opasnije, zahtjevnije, potrebno je imati puno kondicije. Instruktori su svi odlični, imaju želje pokazati i prenijeti znanje

presvlačenje i predah. Kad je došao naš trenutak, polaznik koji je pripadnik Voda protuminskih ronitelja Flote HRM-a, ukratko je prepričao protekle dane u moru, rijekama, jezerima. Tečaj je prihvatio kao izazov u kojem želi vidjeti gdje su mu granice. "U našoj postrojbi spajamo dva vrlo posebna segmenta: ronjenje i eksplozive. Da, taj posao može biti zaista opasan, ali s kvalitetnom obukom možemo svladati sve prepreke.

Ova je obuka karakteristična po većim dubinama. Doduše, danas nismo dotaknuli niže od 11,5 ili 11,6 m. U moru je svakako ljepše, životinjski i biljni svijet divno je gledati, no i jezero ima svojih ljepota", kaže dočasnik. Njegov kolega iz postrojbe kaže da je tečaj puno zahtjevniji nego temeljni i da je na njemu naučio mnogo: "Dubine su najčešće od četrdeset do pedeset metara, a jednako zahtjevne su i lokacije te pozicije ronjenja. Najbolji se trenuci odnose na timski rad, ronjenje u binomima. Na pedeset metara dosta je teže, opasnije, zahtjevnije, potrebno je imati puno kondicije. Instruktori su svi odlični, imaju želje pokazati i prenijeti znanje. Uostalom, kad sam već ovdje, želim iskoristiti tečaj do maksimuma. Naša postrojba je takva da zahtijeva što više znanja i neprestanog usavršavanja".

Kad su polaznici otišli, bojnik Čukušić opisao ih je kao malu skupinu u kojoj su svi u izvrsnoj formi. "Ima tu vrlo perspektivnih, čak i onih koje vidimo kao moguće instruktore. Za to nije važan samo motiv, nego i tjelesna kondicija, koja utječe na puno elemenata, prije svega na izvedbu i sigurnost, jer s dobrom kondicijom mogu se kompenzirati i neki loši uvjeti ronjenja, neke situacije mogu se lakše riješiti. No, prije svega, mora ih krasiti iznimna disciplina, što je jedna od najvažnijih osobina dobrog ronionca", zaključuje voditelj tečaja. Izvadak

Teški uvjeti ronjenja podrazumijevaju jače vodene struje, smanjenu vidljivost, noćna ronjenja, kompleksni reljef morskog, riječnog ili jezerskog dna, proračun režima ronjenja u skladu s povišenom nadmorskom visinom, provedbu radova pod vodom, ponovljeno ili sukcesivno ronjenje

Vidljivost u Perućkom jezeru zna biti dobra, ali i iznimno loša, zbog sedimenata mulja na dnu

Odjel za obuku ronjenja ima mogućnost samostalno osmisliti programe obuke koje odobrava zapovjednik HRM-a

Intenzitet obuke na tečaju je maksimalan, ronci su izloženi velikim opterećenjima i svakodnevno se suočavaju s različitim izazovima

BERETKE ZA NOVE PRIPADNIKE GROMOVA

Svečanost u Petrinji povodom Dana 2. mehanizirane bojne Gromovi GMBR-a i 35. obljetnice utemeljenja ratne 2. gardijske brigade protekla je u znaku uručenja beretki novim pripadnicima postrojbe

TEKST Domagoj Vlahović

FOTO Tomislav Brandt

Svečanim programom u vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji je 14. svibnja 2026., obilježen Dan 2. mehanizirane bojne (2. MB) Gromovi Gardijske mehanizirane brigade (GMBR) Hrvatske kopnene vojske. Program je i dio obilježavanja 35. obljetnice ustrojavanja slavne prethodnice Bojne, ratne 2. gardijske brigade Gromovi.

Središnji dio programa bilo je uručenje beretki za 36 novih pripadnika 2. mehanizirane bojne Gromovi, koji su nedavno završili integracijsku obuku. Beretke su im uručili zapovjednik GMBR-a brigadir Mirko Stošić, bivši zapovjednik 2. MB Gro-

movi brigadir Ivan Radić, zapovjednik 2. MB Gromovi bojnik Mirko Muhek, ratni zapovjednik 2. gardijske brigade Gromovi brigadni general u mirovini Zvonko Peternel, predsjednik Udruge ratnih veterana 2. gardijske brigade Gromovi Nenad Bužanić i zapovjednik 3. pješačke bojne Banska legija pukovnik u mirovini Slavko Franc.

Zapovjednik GMBR-a brigadir Mirko Stošić u prigodnom je obraćanju postrojenim Gromovima i njihovim gostima rekao da je svečanost prilika da se podsjetimo vremena prije 35 godina. Tada je započeo put postrojbe koja će postati jedan od simbola hrvatske hrabrosti i pobjede u Domovinskom ratu. "Danas pripadnici 2. mehanizirane bojne dostojno nastavljaju tradiciju svojih prethodnika. Profesionalnost, disciplina i spremnost za izvršavanje zadaća potvrđuju da pobjednički duh Gromova živi i dalje. Vi ste nasljednici slavne prošlosti, ali i jamstvo sigurnosti i hrvatske budućnosti", zaključio je brigadir Stošić.

Zapovjednik 2. MB Gromovi bojnik Mirko Muhek istaknuo je da su Gromovi ime koje je utkano u temelje slobodne Hrvatske te obilježava snagu, odlučnost i pobjedu. "Neka nas i dalje vode vrijednosti koje su krasile Gromove: vjernost domovini, odanost suborcima, poštovanje prema poginulima i nepokolebljivo domoljublje", poručio je zapovjednik pripadnicima Bojne. Uoči svečanosti u vojarni, izaslanstva su položila vijence i upalila svijeće kod spomenika pukovniku Predragu Matanoviću i suborcima u Petrinji. U okviru svečanosti, istaknutim pripadnicima Bojne Gromovi uručene su poticajne mjere. U kapelici svetog Ilje Proroka u vojarni služena je sveta misa za pokojne branitelje. Uz sadašnje i bivše pripadnike Gromova te članove obitelji poginulih, umrlih i nestalih hrvatskih branitelja, svečanosti su nazočili i predstavnici ustrojstvenih cjelina OSRH, MUP-a i Hrvatske vatrogasne zajednice, predstavnici udruga proizišlih iz Domovinskog rata, predstavnici lokalne i područne samouprave i drugi. Obilježavanje 35. obljetnice ustrojavanja 2. gardijske brigade Gromovi nastavilo se i sljedećeg dana, a središnju svečanost pod nazivom *Poklonimo se herojima* organizirala je Udruga ratnih veterana 2. gardijske brigade Gromovi, uz pokroviteljstvo Vlade RH.

NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" KOD SLUNJA PROVEDENA SU BOJNA GAĐANJA IZ IZVIDNIČKO-BORBENIH HELIKOPTERA OH-58D KIOWA WARRIOR PRIPADNIKA 393. ESKADRILE HELIKOPTERA 93. KRILA, SIMULIRANA I BOJNA GAĐANJA CILJEVA NA ZEMLJI VIŠENAMJENSKIM BORBENIM AVIONOM RAFALE PRIPADNIKA 191. ESKADRILE LOVAČKIH AVIONA. PRVI SU PUT SIMULIRANA I BOJNA GAĐANJA CILJEVA NA ZEMLJI LASERSKI NAVOĐENOM BOMBOM IZ BESPOSADNIH ZRAKOPLOVNIH SUSTAVA BAYRAKTAR TB2 125. ESKADRILE BESPOSADNIH ZRAKOPLOVNIH SUSTAVA 91. KRILA HRZ-A. RIJEČ JE O JEDNOM OD NAJZAHTJEVNIJIH OBUČNIH DOGAĐAJA U GODIŠNJEM CIKLUSU OBUKE, USMJERENOM NA ODRŽAVANJE I RAZVOJ BORBENIH SPOSOBNOSTI

HRZ

PRIPREMILA Antonija Trupinić // FOTO Tomislav Brandt

**POTVRĐENA
VISOKA RAZINA
SPREMNOSTI**

Glavni ciljevi događanja bili su provedba obuke osvježavanja pilota u uporabi aviona Rafale i helikoptera OH-58D i njegovih oružnih sustava te obuka posada zrakoplova Bayraktar TB2 s ciljem osposobljavanja za provedbu pojedinačnih i timskih borbenih zadaća u dnevnim i noćnim uvjetima. Provedena je i kvalifikacijska obuka novih pripadnika, kao i obuka zrakoplovno-tehničkog osoblja. Među ciljevima istaknuto je testiranje komunikacijsko-informacijskih sposobnosti na području provedbe obuke. Tijekom gađanja helikopterske su posade djelovale na ciljeve na zemlji uporabom raketnih projektila Hydra 70 mm te strojica M3P. Letačke aktivnosti uključivale su djelovanje pojedinačnih helikoptera i izvidničko-borbenih timova. Na Automatskom tenkovskom strelištu uspostavljen je FARP (Forward Arming and Refuelling Point), čime su osigurani uvjeti za kontinuirano djelovanje helikopterskih posada iz izdvojenog područja. Poseban je naglasak bio na uvježbavanju taktika, tehnika i procedura te kontinuirano osposobljavanje zrakoplovno-tehničkog osoblja. Njihov je rad, često izvan fokusa javnosti, ključan za sigurnost i uspješnost svake letačke zadaće.

Natporučnica Anita Peran, zapovjednica voda za opsluživanje i održavanje u 393. EH, istaknula je kako je uloga zrakoplovno-tehničkog osoblja presudna za provedbu takvih aktivnosti jer upravo o njihovoj preciznosti i predanosti ovisi sigurnost i uspješnost provedbe zadaće. "Zrakoplovno-tehničko osoblje tijekom ovog obučnog događanja pokazalo je visoku razinu profesionalnosti i stručnosti u provedbi zadaća borbenog djelovanja helikoptera OH-58D. Njihova preciznost, pouzdanost i predanost izravno su pridonijele uspješnoj provedbi zadaća, potvrđujući visoku razinu obučnosti i operativne spremnosti. Tehničari IRE posebno su me iznenadili te su zajedničkim trudom i angažmanom jasno demonstrirali visoku razinu timskog duha i zajedništva." Pozornik Toni Torbarina, mladi zrakoplovni tehničar 393. eskadrile helikoptera, sudjelovao je u pripremama za ovaj obučni događaj u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" Zemunik Donji dva tjedna prije samog odlaska na vojni poligon. Tijekom obučnog događanja na Slunju, njegove su zadaće bile provedba prijeletnog i poslijetnog pregleda helikoptera, naoružavanje helikoptera kao i čišćenje naoružanja i njegova priprema za zadaće. "Najzahtjevnija zadaća bila je naoružavanje helikoptera raketama i streljivom u noćnim uvjetima. To je zahtijevalo iznimnu koncentraciju i uvježbanost našeg tima u uvjetima iznimno smanjene vidljivosti kad baš svaki naš pokret i radnja utječu na uspješno izvršenje zadaće", istaknuo je pozornik Torbarina.

INTENZIVNA KOORDINACIJA

Provedba događanja zahtijevala je opsežne pripreme i detaljnu koordinaciju. Voditelj aktivnosti započeo je planiranje tjednima unaprijed, a u planski su proces osim pripadnika Eskadrile bili uključeni i pripadnici drugih ustrojstvenih jedinica OSRH poput pripadnika Hrvatske kopnene vojske te Zapovjedništva za potporu. Intenzivna koordinacija provedena je s djelatnicima vojnog poligona "Eugen Kvaternik", a obuhvatila je usklađivanje svih sudionika, raspored korištenja poligona, sigurnosne procedure te logističku potporu, čime su stvoreni preduvjeti za sigurnu i učinkovitu

Letačke aktivnosti uključivale su djelovanje pojedinačnih helikoptera i izvidničko-borbenih timova

Poseban naglasak bio je na uvježbavanju taktika, tehnika i procedura te kontinuirano osposobljavanje zrakoplovno-tehničkog osoblja. Upravo je njihov rad, često izvan fokusa javnosti, ključan za sigurnost i uspješnost svake letačke zadaće

Voditelj aktivnosti započeo je planiranje aktivnosti tjednima unaprijed, a u planski su proces osim pripadnika Eskadrile bili uključeni i pripadnici drugih ustrojstvenih jedinica OSRH poput pripadnika Hrvatske kopnene vojske te Zapovjedništva za potporu

provedbu svih planiranih zadaća. Dio priprema unutar Eskadrile uključivao je i provedbu situacijskog gađanja pilota helikoptera iz automatske puške Heckler & Koch G36 u vojarni "Josip Jovič" kao i noćno letenje helikoptera u vojarni u Zemunik, neposredno prije odlaska na Slunj. Na poligonu je bio angažiran velik broj pripadnika 393. eskadrile helikoptera, ali i drugih ustrojstvenih jedinica bez kojih se obučna aktivnost ne može provesti poput djelatnika Satnije za održavanje, opsluživanje i potporu letenja. Angažirano je također i medicinsko osoblje te protupožarno osiguranje koje je osigurao DVD Slunj. "Kao voditelju obučnog događaja, mogu istaknuti da je koordinacija sa svim sudionicima bila zahtjevna, ali tijekom ovakvih obučnih događaja dodatno uvježbavamo i usavršavamo naše sposobnosti", istaknuo je voditelj obučnog događaja iz 393. eskadrile helikoptera. Zapovjednik 393. eskadrile helikoptera pukovnik Krešimir Letica, koji je sudjelovao u dnevnom i noćnom letenju, naglasio je važnost provedbe bojnog gađanja kao završnog dijela obučnog ciklusa. "Provedba bojnog gađanja završni je i najzahtjevniji dio obuke, kojim se potvrđuje osposobljenost posada za provedbu borbenih zadaća te spremnost za sudjelovanje u združenim vojnim aktivnostima", istaknuo je pukovnik Letica. Redovitu godišnju planiranu aktivnost obuke pilota Rafale C3R za provedbu zadaće simuliranog i bojnog gađanja ciljeva na zemlji provela je 191. eskadrila lovačkih aviona, a 125. izvidničko-borbena eskadrila planiranu aktivnost obuke pilota i operatera senzora i naoružanja BZS Bayraktar TB2 za provedbu zadaća simuliranog i bojnog gađanja ciljeva na zemlji laserski navođenom bombom MAM-L.

STRUČNOST I OSPOSOBLJENOST

Zapovjednik 191. eskadrile lovačkih aviona istaknuo je kako je navedena obuka dio redovitih obučnih aktivnosti Eskadrile. Istaknuo je i pohvalio stručnost i spremnost tehničkog sastava Eskadrile u pripremi i održavanju visokog stupnja ispravnosti i dostupnosti aviona za provođenje

aktivnosti. Eskadrila je provodila i redovitu obuku pilota na temeljnim stupnjevima obuke. Pokazatelj je to njezine visoke razine sposobnosti za provedbu više različitih aktivnosti i obuka istodobno. Prikazala je visok stupanj uvježbanosti i operativne spremnosti posada i tehničkog sastava gdje je priprema aviona za bojno djelovanje, kao i sama provedba bojnog djelovanja, postala dio redovitih aktivnosti i svakodnevnica što i jest *core business* postrojbe. Zapovjednik 191. eskadrile lovačkih aviona dodatno je istaknuo kako je aktivnost provedena uz sudjelovanje i potporu hrvatskih JTAC timova koji su koordinirali bojnim djelovanjem zrakoplova Rafale po ciljevima na zemlji, te pohvalio njihovu visoku razinu stručnosti i osposobljenosti u navođenju zrakoplova za bojno djelovanje po tim ciljevima. Istaknuo je da u budućnosti Eskadrila planira provoditi više takvih aktivnosti uz potporu JTAC timova. Provedbom ove aktivnosti uz potporu JTAC timova Eskadrila je pokazala usklađenost s NATO-ovim procedurama i visok stupanj interoperabilnosti i uvezanosti za provođenje zadaća u kompleksnom okruženju. Zapovjednik 191. eskadrile lovačkih aviona pohvalio je trud i motiviranost posada, tehničkog sastava i djelatnika u potpori letenja. Pokazana je profesionalnost, stručnost i spremnost za provođenje složenih zadaća, a sve aktivnosti provedene su na visokom stupnju, ali uz pridržavanje svih mjera sigurnosti u uvjetima povišenog operativnog tempa. Zapovjednik 125. eskadrile besposadnih zrakoplovnih sustava pukovnik Andrej Tijan istaknuo je kako je provedeni obučni događaj značajan iskorak u razvoju sposobnosti postrojbe, naglašavajući da je riječ o prvom uspješnom bojnom djelovanju besposadnih zrakoplovnih sustava Bayraktar TB2 na poligonu. "Ovaj događaj rezultat je sustavnog i zahtjevnog rada cijelog tima, koji je kroz intenzivnu obuku i pripreme dosegao razinu osposobljenosti potrebnu za provedbu ovako složenih zadaća. Prvi put uspješno smo, sa 100 % preciznosti, proveli ispuštanje ubojitih sredstava iz besposadne platforme, čime smo potvrdili sposobnost preciznog i sigurnog djelovanja u realnim uvjetima. Ovo nije samo tehnički uspjeh, već i potvrda zajedništva, discipline i profesionalnosti svih pripadnika Eskadrile". Hrvatsko ratno zrakoplovstvo potvrdilo je visoku razinu uvježbanosti, interoperabilnosti i sposobnosti provedbe zadaća u uvjetima bliskim stvarnim operacijama.

"Provedba bojnog gađanja završni je i najzahtjevniji dio obuke, kojim se potvrđuje osposobljenost posada za provedbu borbenih zadaća te spremnost za sudjelovanje u združenim vojnim aktivnostima", istaknuo je zapovjednik 393. eskadrile helikoptera pukovnik Krešimir Letica

Eskadrila je demonstrirala visok stupanj uvježbanosti i operativne spremnosti posada i tehničkog sastava gdje je priprema aviona za bojno djelovanje, kao i njegova sama provedba, postala dio redovitih aktivnosti Eskadrile što jest *core business* ove postrojbe

Aktivnost je provedena uz sudjelovanje i potporu hrvatskih JTAC timova koji su koordinirali bojnim djelovanjem

IZVRSNOST, SPREMNOST I PROFESIONALNOST

TEKST Hrvoje Lončarević

FOTO Filip Klen

Danas kada govorimo o specijalnim snagama Hrvatske vojske zapravo govorimo o 35 godina neprekidne transformacije, razvoja i prilagodbe, poručio je zapovjednik ZSS-a brigadir Ivan Miloš

U vojarni "Stožerni brigadir Ante Šaškor" u Delnicama obilježena je 35. obljetnica ustrojavanja specijalnih postrojbi Oružanih snaga RH i Dan Zapovjedništva specijalnih snaga. Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod križa ispred spomen-sobe odana je počast svim poginulim, nestalim i preminulim pripadnicima specijalnih postrojbi Oružanih snaga RH, za koje je održana i kratka molitva.

U obraćanju nazočnima načelnik GS OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid istaknuo je da je Zapovjedništvo specijalnih snaga vrh Oružanih snaga u smislu sposobnosti, spremnosti i uvježbanosti te podsjetio da je početak ustrojavanja specijalnih snaga popločen žrtvom i izazovom. "Specijalne snage nisu stvarane u neko lagodno vrijeme, već su stvarane u jeku Domovinskog rata. Na vama je da očuvate te vrijednosti, koje su vas oblikovale, ali s jasnom vizijom budućeg razvoja", rekao je te istaknuo da suvremene sukobe karakteriziraju prije svega besposadni autonomni sustavi u kopnenoj, pomorskoj i zračnoj komponenti. "Traži se viša razina sposobnosti, traži se razvoj novih sposobnosti i, naravno, integracija novih tehnologija. Vrijeme koje je pred nama bit će još kompleksnije, bit će još zahtjevnije i nepredvidivije. Budućnost specijalnih snaga pripada onima koji su spremni učiti brže, koji su spremni prilagođavati se brže i onima koji ne samo da prate promjene već ih predvode", zaključio je general Kundid. Zapovjednik Zapovjedništva specijalnih snaga brigadir Ivan Miloš prisjetio se ustrojavanja Bojne Zrinski prije 35 godina te riječi prvog predsjednika Franje Tuđmana: "Po prvi puta imamo svoju vojsku, a vi ste njezin prvi odred." "Te su riječi u sebi sadržavale prije svega obvezu, smjer, a isto tako i zavjet pripadnicima koji dolaze. One svjedoče o odgovornosti koju su preuzeli prvi pripadnici specijalnih postrojbi. Danas kada govorimo o specijalnim snagama Hrvatske vojske zapravo govorimo o 35 godina neprekidne transformacije, razvoja i prilagodbe",

Budućnost specijalnih snaga pripada onima koji su spremni učiti brže, koji su spremni prilagođavati se brže i onima koji ne samo da prate promjene već ih predvode, rekao je general-pukovnik Tihomir Kundid

Naši standardi ostali su strogi: i fizički, i mentalni. Obuka se mijenjala i prilagođavala novim izazovima, novim generacijama, ali cilj je uvijek ostao isti: stvoriti vrhunskog operativca sposobnog odgovoriti na najzahtjevnije zadaće, poručio je brigadir Miloš

rekao je brigadir Miloš. Istaknuo je da se sposobnosti specijalnih snaga ne mogu brzo i masovno proizvesti te da je njihova izgradnja zahtjevan, dugotrajan i sustavan proces, koji se gradi godinama kroz odabir, disciplinu i zajedništvo. "Danas, nakon svih reorganizacija, smanjenja, promjena kroz koje su prolazile i prolaze Oružane snage, mi smo ostali vjerni istim temeljnim vrijednostima: izvrsnosti, spremnosti, profesionalnosti. Naši standardi ostali su strogi: i fizički, i mentalni. Obuka se mijenjala i prilagođavala novim izazovima, novim generacijama, ali cilj je uvijek ostao isti: stvoriti vrhunskog operativca sposobnog odgovoriti na najzahtjevnije zadaće", poručio je zapovjednik ZSS-a.

U okviru svečanosti uručene su nagrade i pohvale najzaslužnijim pripadnicima Zapovjedništva specijalnih snaga. Za sve poginule pripadnike specijalnih postrojbi Oružanih snaga služena je sv. misa u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. Za građane je na nogometnom stadionu održan taktičko-tehnički zbor na kojem su imali priliku razgledati borbenu opremu. Održane su i pokazne vježbe, koje su se sastojale od prikaza sposobnosti službenih pasa i njihovih vodiča te prikaza sposobnosti ZSS-a kroz demonstraciju taktičkih radnji tijekom oslobađanja VIP osobe, odnosno taoca. Događanje je organizirano na sajamski dan u Delnicama te se okupio velik broj posjetitelja, među kojima i puno djece.

Na ovogodišnjem svečanom obilježavanju bio je i izaslanik Predsjednika RH i savjetnik Predsjednika za obranu Ivica Olujić, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane državni tajnik Drago Matanović, zamjenik glavnog inspektora obrane brigadni general Perica Turalića, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra hrvatskih branitelja Ivan Zelić, predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Primorsko-goranske županije i Grada Delnica, predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata te sadašnji i bivši pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga.

PREDSTAVLJAMO
MATEJ REBIĆ
KADET SKUPNIK

OD HRVAČKE REPREZENTACIJE DO VOJNOG POZIVA

TEKST

Ines Grossi

FOTO

Marko Bilosnić

Na hrvačkom borilištu nema skrivanja. Ondje se vrlo brzo pokaže koliko vrijede disciplina, izdržljivost, karakter i spremnost da se nakon poraza ponovno ustane. Matej Rebić, hrvatski hrvač s reprezentativnim iskustvom i nizom zapaženih domaćih i međunarodnih rezultata, te je vrijednosti gradio od dječaćkih dana. Danas je kadet druge godine Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" i student Fakulteta prometnih znanosti, smjer Aeronautika, modul Vojni pilot. Iskustvo vrhunskog sporta prepoznaje kao snažan temelj svojeg budućeg poziva

Kadet skupnik Matej Rebić ima 22 godine, dolazi iz Zagreba, član je Hrvackog kluba Herkul. Ističe da mu se hrvanje sviđalo na prvi pogled, kad su treneri došli u njegovu osnovnu školu prezentirati taj sport. "To što su oni izvodili tamo... morao sam probati", prisjeća se. Hrvanjem se bavi od osme godine. Od dječjačke znatiželje do reprezentativnih nastupa, državnih prvenstava i međunarodnih turnira prošle su godine rada, odricanja i svakodnevnih borbe. Ipak, kad govori o najdražoj pobjedi, ne izdvaja medalju, nego trenutak koji najbolje pokazuje što sport čini karakteru. "Najdraža pobjeda je još iz uzrasta kadeta, U17, kad sam prvi put pobijedio dobro znanog rivala. Taj dečko me je 16 puta prije toga pobijedio. Nikad ga nisam dotad pobijedio, sanjao sam ga, svakog bi ga se dana sjetio, sve do tog dana kad je napokon pala i ta pobjeda, 16 : 1. Otad sam nastavio pobjeđivati", kaže Rebić.

Upravo ta rečenica možda najbolje otkriva logiku njegova sportskog puta. Nije riječ samo o pobjedi nego o ustrajnosti koja se gradi dugo, često tiho i izvan očiju javnosti. Taj kontinuitet potvrđuju i njegovi brojni rezultati na domaćim i međunarodnim natjecanjima. Ove je godine osvojio drugo mjesto na Prvenstvu Hrvatske za mlađe seniore U23 u grčko-rimskom stilu, prvo mjesto na Prvenstvu Hrvatske u hrvanju na pijesku za seniore, treće mjesto na seniorskom Prvenstvu Hrvatske u grčko-rimskom stilu te prvo mjesto na Prvenstvu Zagreba i Zagrebačke županije za seniore u grčko-rimskom stilu.

Prošle je godine bio prvak Hrvatske za seniore u slobodnom stilu, prvak Hrvatske za mlađe seniore U23 u grčko-rimskom stilu te pobjednik Prvenstva Zagreba i Zagrebačke županije za seniore u grčko-rimskom stilu. Na seniorskom Prvenstvu Hrvatske u grčko-rimskom stilu osvojio je drugo mjesto.

VIŠESTRUKI SPORTSKI USPJESI

Posebno uspješna bila je i 2024. godina. Osvojio je prvo mjesto na Prvenstvu Hrvatske za juniore U20 u slobodnom stilu i prvo mjesto na

Iza rezultata ne stoji samo talent nego sustav vrijednosti, koji se u sportu ne može odglumiti. Hrvanje ga je, ističe, oblikovalo kao osobu i kao borca: Treneri, ujedno i pedagozi, naučili su nas disciplini, karakterno nas ojačali, naučili nas zajedništvu, vjeri, iskrenom prijateljstvu i pomaganju, radu, i sve to osobnim primjerom

Volim spomenuti kako me je taj sport tako dobro pripremio za budući poziv. Kao da nema segmenta kroz koji već nisam prošao. Ništa novo nisam susreo, počevši od rada, zalaganja, dokazivanja i neodustajanja, do poslušnosti, iskrenosti, konzistencije i domoljublja

Prvenstvu Hrvatske za juniore U20 u grčko-rimskom stilu, drugo mjesto na Prvenstvu Hrvatske za mlađe seniore U23 u grčko-rimskom stilu te je nastupio na Svjetskom prvenstvu za juniore U20 u Pontevedri u Španjolskoj, gdje je zauzeo 17. mjesto. Zapažene je rezultate te godine postigao i na međunarodnim natjecanjima: Brandenburg Cup u Frankfurtu na Odri (drugo mjesto); Trofej Jadrana u Poreču (treće mjesto); Grand Prix Chomutov u Češkoj (treće mjesto); osmina finala na turniru "Zhaksylyk Ushkempirov" u Astani u Kazahstanu. U okviru sveučilišnog sporta osvojio je prva mjesta na natjecanju UniSportHR, sveučilišnom prvenstvu u hrvanju modificiranim načinom, te na sveučilišnom prvenstvu u hrvanju na pijesku.

Iza tih rezultata ne stoji samo talent nego sustav vrijednosti, koji se u sportu ne može odglumiti. Hrvanje ga je, ističe, oblikovalo kao osobu i kao borca. "Treneri, ujedno i pedagozi, naučili su nas disciplini, karakterno nas ojačali, naučili nas zajedništvu, vjeri, iskrenom prijateljstvu i pomaganju, radu, i sve to osobnim primjerom", govori. Danas, kao kadet i budući vojni pilot, te vrijednosti vidi kao važan temelj za poziv koji je odabrao. Kadetski život, studij, vojna obuka i vrhunski sport zahtijevaju svakodnevnu organizaciju, samokontrolu i spremnost na žrtvu. "Da nemam sportsku disciplinu, sigurno ne bih uspio posložiti akademske i sportske obveze niti bih se uopće toliko zalagao, što god radio. Možda, samim tim, ne bih ni bio ovdje", kaže Rebić.

Za njega poveznica između hrvanja i vojnog poziva nije površna ni simbolična. Ona je duboka i svakodnevna. "Volim spomenuti kako me je taj sport tako dobro pripremio za budući poziv. Kao da nema segmenta kroz koji već nisam prošao. Ništa novo nisam susreo, počevši od rada, zalaganja, dokazivanja i neodustajanja, do poslušnosti, iskrenosti, konzistencije i domoljublja", ističe.

DIO VEĆEG TIMA

Na pitanje što je teže, fizički napor na strunjači ili mentalni pritisak vojnog školovanja, ne daje jednostavan odgovor. Kaže kako je teško takve stvari uspoređivati kao crno i bijelo, no priznaje da bi trenutačno lakše podnio sportski pritisak jer je u njega uložio puno više godina. Vjeruje da će se s vremenom isto dogoditi i s vojnim školovanjem. Hrvanje je individualni sport, ali nikad nije potpuno usamljenički. Za napredak je potreban sparring partner, trener, klub i ekipa. U tome Rebić vidi i zanimljivu poveznicu s budućom pilotskom profesijom. "Slično će jednog dana biti u kabini, u kojoj ću biti sam, ali dio većeg tima", ističe. Usklađivanje obveza na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman", studija, obuke i sporta nije jednostavno. Potrebni su dobra organizacija, velik rad i žrtva, ali i ljubav prema onomu što se radi. Rebić ističe kako ga sport, koliko god bio naporan, istodobno i odmara. U Hrvackom klubu Herkul, kaže, osjeća se kao doma i to mu je najljepši dio dana. "Naravno, toga ne bi bilo da nemam dopuštenje zapovjednika, koji me podržava najviše moguće u svojim

moogućnostima", naglašava. Smjer Vojni pilot odabrao je, kaže, jer je to njegov san odmalena: "Mislim da ne postoji bolji posao. Kako je rekao jednom prilikom jedan kolega: 'Radio bih to i besplatno!'"

U pilotskom pozivu posebno je važna koncentracija, smirenost, fizička spremnost i odlučnost. Sve su to osobine koje se u hrvanju neprestano razvijaju. U najtežim trenucima borbe, kad se odlučuje pobjednik, nije dovoljno biti snažan. Treba ostati priseban, izdržati pritisak i donijeti pravu odluku u pravom trenutku.

Posebno mjesto u njegovoj sportskoj godini ima odlazak u daleki Brazil, gdje će od 6. do 13. lipnja nastupiti na Svjetskom studentskom prvenstvu. Za Mateja je to iznimno iskustvo: "Prije svega, sretan sam i zahvalan što imam tu mogućnost. Ovo je za moju sportsku karijeru u zadnje dvije godine najveći korak."

Iako će ondje predstavljati Hrvatsku, ali i Hrvatsko vojno učilište, ne želi se zamarati očekivanjima. Presing, kaže, može dovesti samo do grča: "Svi sanjamo velike snove, ali uvijek zadržavamo realnost. Očekivanja nemam. Želim pokazati ono što znam i, ako to uspijem, bit ću i više nego zadovoljan." Na pitanje osjeća li dodatnu odgovornost jer predstavlja i Hrvatsku i Hrvatsko vojno učilište odgovara kratko, ali jasno: "Odgovornost i čast."

Osim natjecateljskog puta, Rebić je uključen i u pokretanje studentske hrvačke udruge. Ideja je, kaže, došla od kolege koji također odlazi u Brazil, a potaknuta je primjerima sličnih udruga u drugim sportovima i na fakultetima. Cilj je studentima omogućiti sudjelovanje na natjecanjima, u projektima i različitim sportskim aktivnostima, ali i približiti hrvanje onima koji se možda nikad nisu imali priliku okušati u tom sportu. "Odmah sam pristao te i sam imam važnu ulogu u udruzi. Mislim da ima velik potencijal i da će vrijeme pokazati da se sport treba razvijati i u tom smjeru", ističe. U udruhu su dobrodošli hrvači, studenti koji se bave sličnim boričkim sportovima, ali i oni koji se tek žele okušati u hrvanju. Rebić smatra kako je iznimno važno da studenti, osobito kadeti, imaju mogućnost bavljenja sportom i izvan redovitih obveza.

"U godinama smo kad smo potpuno ili djelomično neo-

Posebno mjesto u njegovoj sportskoj godini ima odlazak u daleki Brazil, gdje će od 6. do 13. lipnja nastupiti na Svjetskom studentskom prvenstvu

visni. Navike koje sad zanemarimo vjerojatno nećemo uspjeti vratiti kad počnemo raditi. Važno je da se u slobodno vrijeme bavimo sportom i tako ga kao dio svakodnevice zadržimo tijekom života", poručuje.

Pred njim je i postupni prestanak ozbiljnih međunarodnih nastupa. Zbog buduće pilotske obuke prednost će imati akademske i vojne obveze, a hrvanje će, kako kaže, postati stara ljubav i hobi.

"Ta tranzicija iz svakodnevnog natjecateljskog treniranja u održavanje forme i ljubavi prema hrvanju neizbježna je za napredak u mojem akademskom i vojnom obrazovanju", kaže Rebić. U svemu tome ima veliku podršku obitelji, prijatelja, trenera, kolega i zapovjednika. "Zbilja, kamo god da se okrenem, dobijem vjetar u leđa", ističe.

Za mlade koji žele istodobno biti uspješni u sportu i zahtjevnom školovanju ima jednostavnu, ali snažnu poruku: "Neki ljudi će vam reći da je to nemoguće, no vrlo je važno da ih ne poslušate te da im pokažete da vi to možete."

Na strunjači je naučio da se pobjeda ne događa odmah. Ponekad dolazi tek nakon 16 poraza, nakon godina rada i nakon trenutka u kojem čovjek odluči da neće odustati. Upravo zato priča kadeta Mateja Rebića nije samo priča o sportu. To je priča o skromnosti, karakteru, odgovornosti i putu prema pozivu u kojem se, baš kao i u hrvanju, najviše traži od onih koji žele najviše dati.

STRATEŠKI PRIORITET

U Bratislavi je u prvoj polovini svibnja održan godišnji kongres Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA). Riječ je o tradicionalnom okupljanju novinara, urednika, komunikacijskih stručnjaka i predstavnika obrambenih institucija iz brojnih zemalja. Ovogodišnji domaćin bila je Slovačka, koja je tijekom višednevnog programa sudionicima predstavila dio svojih obrambenih sposobnosti, planove modernizacije Oružanih snaga, razvoj vojno-sigurnosne infrastrukture te ulogu unutar NATO saveza na istočnom krilu Europe

Kongres je i ove godine poslužio kao platforma za razmjenu iskustava među vojnim novinarima i predstavnicima obrambenih sustava, ali bio je i prilika za izravno upoznavanje sa strateškim prioritetima zemlje domaćina. Program je obuhvatio niz stručnih prezentacija, posjete vojnim objektima i poligonima, kao i obilazak međunarodnog sajma vojne tehnologije IDEB (International Defen-

ce Exhibition Bratislava). Posebnu pozornost privukao je upravo potonji, jedan od najvažnijih sajmova obrambene i sigurnosne industrije u srednjoj Europi. IDEB je platforma za predstavljanje najnovijih dostignuća iz područja vojne opreme, sigurnosnih tehnologija, logistike, zaštitnih sustava i obrambenih rješenja, a svake godine okuplja proizvođače, vojna izaslanstva i stručnjake iz brojnih zemalja.

TI ZEMLJE DOMAĆINA

Foto: EMPA

Ovogodišnje izdanje sajma bilo je posebno zanimljivo i iz hrvatske perspektive jer su na njemu nastupile dvije naše tvrtke – Čateks i Šestan-Busch. Njihovo sudjelovanje dodatno potvrđuje prisutnost hrvatske obrambene industrije na međunarodnom tržištu te konkurentnost naših proizvođača u području vojne i zaštitne opreme. Posebno važan uspjeh postigla je tvrtka Šestan-Busch, koja je osvojila nagradu za najbolji proizvod sajma. Riječ je o priznanju koje uživa velik ugled unutar obrambene industrije. Dodjeljuje se nakon detaljne evaluacije, koju provodi četveročlano stručno povjerenstvo. Njihov zadatak bio je ocjenjivanje kandidata prema jasno definiranim kriterijima koji obuhvaćaju tehničke, strateške i komunikacijske aspekte predstavljenih proizvoda i rješenja.

NAGRADA HRVATSKOJ INOVATIVNOSTI

Jedan od ključnih kriterija bila je inovativnost i strateški utjecaj proizvoda. Povjerenstvo je posebnu pozornost posvetilo tehnologijama koje donose konkretan tehnološki napredak te imaju potencijal dugoročnog utjecaja na razvoj

obrambenih sustava i sigurnosnih politika. U suvremenom sigurnosnom okruženju, obilježenom ubrzanom modernizacijom oružanih snaga i promjenama u načinu ratovanja, inovacije su jedan od najvažnijih elemenata obrambene industrije. Iznimno važan segment evaluacije odnosio se na sposobnost odgovora na aktualne sigurnosne prijetnje. Upravo je taj kriterij danas posebno važan zbog promijenjene geopolitičke situacije u Europi, rata u Ukrajini te potrebe za prilagodbom vojnih sustava novim oblicima ugroza. Povjerenstvo je procjenjivalo koliko pojedina rješenja mogu učinkovito odgovoriti na izazove suvremenog bojišta, uključujući asimetrične prijetnje, djelovanje bespilotnih sustava i potrebu za povećanom zaštitom vojnika. Sudionici kongresa posjetili su i vojnu bazu Turecký vrch, gdje su im predstavljeni projekti Oružanih snaga Slovačke Republike, aktivnosti Glavnog stožera te planovi Ministarstva obrane vezano uz daljnju modernizaciju i razvoj vojnih sposobnosti. Presentacije su obuhvatile procese opremanja, ulaganja u infrastrukturu, interoperabilnost s NATO-ovim partnerima te razvoj novih oblika obuke. Po-

seban naglasak stavljen je na prilagodbu obrambenog sustava novim sigurnosnim izazovima, uključujući iskustva preuzeta iz rata u Ukrajini. Slovačka zadnjih godina puno ulaže u modernizaciju Oružanih snaga, razvoj pričuvnog sastava kao i infrastrukture koja može podržati dugotrajnije raspoređivanje savezničkih snaga na istočnom krilu NATO-a.

VOJNI POLIGON LEŠŤ'

Drugog dana kongresa sudionici su posjetili Središte za obuku Lešť', jedan od najvažnijih vojnih objekata u Slovačkoj i ključnu infrastrukturu za obuku domaćih i savezničkih snaga. Poligon se danas nalazi u središtu NATO-ove prisutnosti na istočnom krilu Europe te je važna točka kolektivne obrane Saveza. Lešť' trenutano koristi NATO-ova multinacionalna Borbena grupa pod vodstvom Španjolske, a uz slovačke snage ondje djeluju i vojnici iz Portugala, Češke, Slovenije i Rumunjske. Upravo međunarodni karakter aktivnosti potvrđuje stratešku važnost tog Središta, koje je zadnjih godina postalo jedno od najvažnijih mjesta za interoperabilnu obuku savezničkih postrojbi. Njegova povijest seže još u 1923., kad je služio kao topnički poligon.

Tijekom hladnog rata bio je i baza Crvene armije. Današnji oblik dobio je 2014. godine. Smješten je na površini od čak 146 četvornih kilometara, od čega najveći dio otpada na polja za obuku, strelišta i taktičke zone. Geografske značajke prostora omogućuju provedbu širokog spektra djelovanja. Kombinacija otvorenih područja, šuma i zahtjevnog terena pruža realistične uvjete za obuku različitih postrojbi. Posebno izazovne uvjete stvaraju vremenske prilike jer se teren tijekom obilnih kiša pretvara u duboko blato, što dodatno otežava kretanje tehnike i izvođenje manevara, ali ujedno povećava kvalitetu obuke.

Središte raspolaže s pet strelišta i terenskih objekata za obuku, sedam taktičkih polja za vježbe, tri objekta za urbanu borbu te osam helidroma. Jedan od najvažnijih dijelova infrastrukture je Combined Arms Tactical Range, koji omogućuje provedbu taktičkih vježbi s bojnim gađanjem do razine bataljuna uz potporu zrakoplovstva i helikopterskih snaga. Posebno zanimanje sudionika kongresa izazvali su objekti za urbanu borbu i MOUT obuku, odnosno uvježbavanje djelovanja u naseljenim područjima. Takvi oblici obuke danas imaju sve veću važnost zbog iskustava iz suvremenih sukoba, u kojima se velik dio borbenih djelovanja odvija upravo u urbanim sredinama. U Lešť'u postoje specijalizirani objekti poput Jakub Villagea i Oremland MOUT kompleksa, koji omogućuju provedbu anti-terorističkih operacija, stabilizacijskih misija te borbenih

Posebno važan uspjeh postigla je tvrtka Šestan-Busch, koja je osvojila nagradu za najbolji proizvod sajma. Riječ je o priznanju koje uživa velik ugled unutar obrambene industrije. Dodjeljuje se nakon detaljne evaluacije, koju provodi četveročlano stručno povjerenstvo

djelovanja različitog intenziteta u urbanim područjima. Velik naglasak stavljen je i na uporabu bespilotnih sustava. Dronovi su postali sastavni dio obuke na poligonu, a vojnici uvježbavaju i njihovu uporabu i obranu od njih. Iskustva iz rata u Ukrajini pokazala su koliko bespilotni sustavi mogu promijeniti način vođenja borbenih operacija. Zbog toga članice NATO-a intenzivno prilagođavaju svoje programe obuke novim oblicima ratovanja. Za provjeru sposobnosti postrojbi koristi se napredni simulacijski sustav MILES 2000, koji omogućuje realističnu simulaciju borbenih uvjeta tijekom vježbi s bojnim gađanjem. Osim toga, provode se i specijalističke obuke iz područja preživljavanja, zaštite od nuklearnih, kemijskih i bioloških prijetnji te borbe protiv improviziranih eksplozivnih naprava.

NAGLASAK NA MODERNIZACIJI

Jedna od važnih tema prezentiranih tijekom posjeta odnosila se na razvoj logističkih kapaciteta i potpore zemlje domaćina savezničkim snagama (*host nation support*). Slovačka intenzivno ulaže u infrastrukturu koja omogućuje prihvat i dugotrajan boravak međunarodnih postrojbi, uključujući smještaj, prehranu, medicinsku potporu i logistiku za velike vojne formacije. Središte može osigurati do 900 obroka dnevno, raspolaže medicinskom potporom ROLE 1 Limited te ima mogućnost medicinske evakuacije

Sve predstavljene aktivnosti potvrđuju kako Slovačka ubrzano prilagođava svoj obrambeni sustav novim sigurnosnim okolnostima u Europi

helikopterom. Vojnicima su dostupni i sadržaji za oporavak poput teretana, sauna i fizikalne terapije, što dodatno potvrđuje razinu razvijenosti infrastrukture.

Tijekom prezentacija poseban interes izazvala je i reforma slovačkog sustava pričuve. Ministarstvo obrane Slovačke trenutno stanje pričuvnih snaga smatra nezadovoljavajućim te planira opsežne promjene kako bi povećalo broj raspoloživih pričuvnika. Krajem 2023. godine Slovačka je imala svega 154 aktivna pričuvnika, što je ocijenjeno ozbiljnim problemom u kontekstu aktualne sigurnosne situacije. Planirane reforme uključuju otvaranje sustava aktivne pričuve širem krugu građana, uključujući osobe bez prethodnog vojnog iskustva. Cilj je stvoriti inkluzivniji model, koji bi omogućio većem broju građana sudjelovanje u obrambenom sustavu zemlje.

Posebno zanimljiv model odnosi se na suradnju sa sveučilištima. Sedam

Sedam slovačkih visokih učilišta već sad studentima omogućuje ostvarivanje akademskih bodova za završenu vojnu obuku

slovačkih visokih učilišta već sad studentima omogućuje ostvarivanje akademskih bodova za završenu vojnu obuku, čime se vojna priprema integrira u obrazovni sustav i pokušava približiti mlađim generacijama. Kao dodatni motivacijski faktor ponovno je pokrenuta vojna autoškola. Na njoj polaznici mogu steći vozačke dozvole, uključujući C kategoriju za upravljanje teškim kamionima. Ministarstvo obrane smatra kako upravo takve pogodnosti mogu povećati interes građana za pristupanje pričuvnim snagama. Za 2025. godinu bio je uveden i rekordan sustav subvencija vrijedan milijun eura te namijenjen obrazovnim, sportskim i društvenim projektima koji pridonose popunjavanju Oružanih snaga. Sve predstavljene aktivnosti potvrđuju kako Slovačka ubrzano prilagođava obrambeni sustav novim sigurnosnim okolnostima u Europi. Modernizacija infrastrukture, jačanje pričuve, razvoj međunarodne suradnje i prilagodba iskustvima suvremenih sukoba prioritet su Ministarstva obrane.

Ovogodišnja EMPA tako nije bila samo susret vojnih novinara i komunikacijskih stručnjaka već i prilika za detaljan uvid u transformaciju slovačkog obrambenog sustava te rastuću važnost istočnog krila NATO saveza. Program održan u Bratislavi i na poligonu Lešť još je jednom pokazao koliko su vojna komunikacija, međunarodna suradnja i razmjena iskustava važni u vremenu intenzivnih sigurnosnih promjena u Europi.

STRELJAČKO NAORUŽANJE

TESTIRAO I NAPISAO
Dubravko Gvozdanović

FOTO
Dubravko Gvozdanović i arhiva HS Produkta

Dok se najveći dio stručne javnosti fokusirao na vojno-policijsku inačicu, paralelno je u HS Produktu razvijan i *civilni* program novog oružja. Zasad je rezultirao PCC i pištoljskom inačicom, a obje je stručni suradnik *Hrvatskog vojnika* testirao na strelištu

KUNA

NA NOVIM TRŽIŠTIMA

Kad je HS Produkt početkom 2025. javnosti predstavio kratku strojnicu Kuna, Hrvatska je ušla u vrlo uzak krug zemalja koje samostalno razvijaju suvremeno oružje te klase. Prvi službeni prikazi izazvali su veliku pozornost stručne javnosti, a dodatno zanimanje potaknula je informacija da je Vojna policija brazilske države São Paula uspješno testirala i odabrala Kunu kao svoju novu kratku strojnicu. No, dok se najveći dio stručne javnosti fokusirao na vojno-policijsku inačicu, paralelno je u HS Produktu razvijan i *civilni* program Kune. On je jasno ukazivao na to da će tvrtka nastojati čvrsto pozicionirati i taj proizvod na svjetskom civilnom, odnosno komercijalnom tržištu.

Možda je upravo potentnost civilnog tržišta, a u zadnje vrijeme i sve veća popularnost PCC (Pistol Caliber Carbine) disciplina praktičnog streljaštva, onaj segment na kojem Kuna može pokazati i svoju najzanimljiviju dimenziju. Naime, suvremena tržišta vatrenog oružja već dugo ne ovise isključivo o vojnim ili policijskim ugovorima. Golem dio tržišta čine civilni korisnici, sportski strijelci (posebice PCC natjecatelji), zaštitari, kolekcionari... Pa i *obični* građani koji traže pouzdano, a ujedno cijenom prihvatljivo oružje za osobnu zaštitu te sportsko i rekreativno gađanje. Upravo zato gotovo svi veliki proizvođači razvijaju i civilne platforme svojih vojnih modela. Tako danas na tržištu imamo

Tri inačice HS Produktove Kune.
Slijeva nadesno: Kuna 5,5"
(pištoljska), kratka strojnica i
Kuna 12" (PCC)

TEHNIČKE ZNAČAJKE

	Kuna – kratka strojnica	Kuna 5,5" (pištoljska)	Kuna 12" (PCC)
Kalibar	9 x 19 / .40S&W	9 x 19	9 x 19
Duljina cijevi	6,5" (165 mm) s tri ušice (Tri Lug); moguće i 6" (152,4 mm) s urezanim navojima	5,5" (140 mm)	12" (301 mm)
korak uvijanja / broj žljebova	šest žljebova i polja s korakom uvijanja udesno, 250 mm za puni krug rotacije (406 mm na .40 S&W)	udesno, šest žljebova, 250 mm	udesno, šest žljebova, 250 mm
Duljina s preklapljenim kundakom (mm)	382	360 ± 3	nije sklopiv
Duljina s izvučenim kundakom (mm)	615	591 ± 3	743 ± 3
Duljina s izvučenim kundakom (mm) 0 pozicija	570	546 ± 3	788 ± 3
Ciljnička duljina (mm, maks.)	255	255	415
Visina (mm)	197 ± 4 (242 ± 4 sa spremnikom) + ciljnici / .40S&W 255 ± 4 sa spremnikom	194 ± 3 (197 ± 4 sa spremnikom) + ciljnici	197 ± 4 (197 ± 3 sa spremnikom) + ciljnici
Širina (mm)	55	55	55
Masa bez spremnika (kg)	2,2 + 0,3	2,1 + 0,2	2,7 + 0,2
Masa s praznim spremnikom (kg)	2,3 + 0,3	2,2 + 0,3	2,8 + 0,3
Kapacitet spremnika (broj metaka)	30	20	10
Sila okidanja (kg)	2,5 – 3,5	2,5 – 3,5	2,5 – 3,5
Izbornik paljbe	zakočeno, pojedinačno, rafalno	zakočeno, pojedinačno	zakočeno, pojedinačno

STRELJAČKO NAORUŽANJE

SP5 njemačke tvrtke Heckler & Koch, koji je poluautomatska inačica kratke strojnice MP5. Švicarsko-njemački SIG Sauer razvio je MPX, koji je rezultirao s nekoliko civilnih podinačica. Švicarski Brügger & Thomet (B&T) nudi APC9 Pro, a Česká zbrojovka (CZ) Scorpion EVO. Američki Ruger nudi PC Carbine. Sve su to civilne inačice oružja koja su izvorno dizajnirana za vojnu ili policijsku uporabu. U tom kontekstu civilne Kune nisu tek neka *komercijalna inačica vojnog oružja* već logičan nastavak cijele filozofije razvoja suvremenog naoružanja.

POSTIZANJE PUNOG POTENCIJALA

Nakon višestrukog testiranja obiju civilnih inačica Kune: puščane PCC i pištoljske izvedbe, postaje jasno da HS Produkt nije pokušao napraviti jeftinu kopiju vojnog modela za civilno tržište. Naprotiv, riječ je o platformi koja je otpočetak razvijana modularno i koja upravo u civilnim konfiguracijama pokazuje puni, ako ne i veći prodajni potencijal od izvornog modela.

Zadnjih desetak godina PCC inačice doživljavaju pravu renesansu. Nekad su oružja koja možemo opisati kao karabine u pištoljskim kalibrima uglavnom smatrana pomoćnim ili tek eventualno policijskim oružjem. Danas su postala jedan od najbrže rastućih segmenata civilnog tržišta, a razlozi za to su brojni.

Prije svega, a usporedbe radi, suvremene PCC puške / karabini imaju znatno manji trzaj od klasičnih jurišnih pušaka. Kontrola oružja tijekom brzog gađanja iznimno je jednostavna, buka i bljesak su manji, a uporaba na zatvorenim streljštima praktičnija. Usto, možda i najvažniji razlog jest cijena streljiva u najpopularnijem pištoljskom kalibru 9 mm Para (9 x 19). Ona je još uvijek osjetno niža od puščanih kalibara kao što je 5,56 NATO (civilna inačica .223 Remington) ili primjerice .300 Blackout. Kad govorimo o sportskom streljaštvu, cijena streljiva je u konačnici najvažniji detalj. Upravo zbog niskih troškova u zadnje je vrijeme PCC divizija praktičnog streljaštva u okviru Međunarodne konfederacije za praktično streljaštvo (International Practical Shooting Confederation –

IPSC) doživjela globalnu ekspanziju. Brojni strijelci koji su donedavno rabili poluautomatske puške uobičajenog puščanog kalibra 5,56 mm prešli su na PCC platforme pištoljskih kalibara. PCC puške omogućuju doživljaj i ugođaj pucanja gotovo jednak onom na *klasičnim* puškama. Istodobno omogućuju strijelcu iznimno brza vremena, visoku preciznost i laku kontrolu oružja tijekom dinamičnih kretnji karakterističnih za praktično streljaštvo. Današnje vrhunske PCC puške više nisu samo puke improvizirane AR-15 konverzije u pištoljskim kalibrima nego potpuno nova generacija oružja razvijena upravo za takvu ciljanu uporabu.

PRVI DOJAM – OZBILJNOST

Brojne PCC platforme koriste jednostavno bravljenje s pomoću mase zatvarača i snage povratne opruge (*blowback* sustav). Kuna je posebna po tome što koristi sustav odgođenog trzaja s valjićem. Upravo je to jedan od najvažnijih tehničkih detalja koji donosi nekoliko ključnih prednosti poput manjeg

Kratka strojnica Kuna premijerno je predstavljena u ožujku 2025. godine

trzaja, mirnijeg rada zatvarača, manjih vibracija oružja ili bolje kontrole tijekom rafalne ili brze poluautomatske paljbe. To u konačnici znači veću preciznost u brzim serijama pogodaka, a na kraju i dulji vijek uporabe mehanizma.

Već pri prvom kontaktu PCC Kuna ostavlja dojam ozbiljnog profesionalnog oružja. Nema osjećaja da je sustav nastao kao rezultat improvizacije, kakav se ponekad javlja na nekim drugim civilnim PCC oružjima nastalim adaptacijom postojećih platformi. Na Kuni sve djeluje kompaktno, logično i čvrsto. Prednji rukohvat s M-LOK utorima omogućuje jednostavno postavljanje dodatne opreme. Gornja *Picatinny* šina pune duljine omogućuje korištenje praktički svih suvremenih optoelektroničkih ciljnika. Ergonomija ispunjava sve suvremene zahtjeve i prati trendove tržišta. Sve su operativne poluge (komande) ambidekstralne, što je danas praktički standard za ozbiljno profesionalno oružje. Ručica za zapinjanje lako je dostupna i može se smještati s obje strane. Korisnik čak može istodobno, u skladu s potrebama, ugraditi dvije ručice, s lijeve ili desne strane oružja.

Spremnici su plastični, kapaciteta deset metaka, a njihova zamjena provodi se intuitivno. Položaj svih kontrola pokazuje da su konstruktori očito vodili računa o praktičnoj uporabi na strelištu, a ne samo o dizajnu. PCC Kuna za hrvatsko tržište isporučuje se sa spremnicima kapaciteta deset metaka. Postoje i oni kapaciteta do 30 metaka, no isključivo za tržišta na kojima je zakonski dopušteno posjedovati takve spremnike. Kundak je fiksni i ne može se preklopiti, čime se također nastojalo poštovati propise o civilnom oružju. Razvlači se po duljini te je moguće birati između četiri položaja koja strijelcu omogućavaju podešavanje oružja u skladu s konstitucijom.

PRECIZNOST, KONTROLA I REALNOST

Na civilnom tržištu danas više nije dovoljno da PCC oružje bude samo zabavno za pucanje. Korisnici, a posebice aktivni natjecateljski strijelci, traže ozbiljnu preciznost platformi. Tu PCC Kuna pokazuje puni potencijal. Primjerice, na 25 do 50 metara, a to i jest udaljenost na kojoj se PCC oružje rabi, grupiranja pogodaka vrlo su dobra. Na 100 metara se uz kvalitetnu optiku i odgovarajuće streljivo i dalje mogu postići

Kundak PCC Kune fiksni je i ne može se preklopiti, čime se poštovalo propise o civilnom oružju

iznenađujuće precizni pogodci. No, u PCC disciplinama gađanje na 100 metara i nije dio igre, odnosno sportskog programa. Treba biti realan i ne zanositi se fantazijama jer PCC platforme u smislu balističkih mogućnosti nikad neće zamijeniti jurišnu pušku ili njezinu civilnu inačicu. Pištoljski metak ima fizička ograničenja. Međutim, za stvarne civilne, policijske i sportske scenarije PCC platforme imaju niz prednosti u odnosu na klasične poluautomatske puške. Zbog takvih komparativnih prednosti danas svjedočimo ponovnom zanimanju mnogih specijalnih postrojbi za vojno-policijsko oružje te klase. Za suvremene urbane sukobe, borbu u zatvorenim prostorima, zaštitu VIP osoba i uporabu u vozilima kompaktne su platforme često primjerenije nego klasične puške.

KOMPAKTNOST – NAJVEĆA PREDNOST

Pištoljska inačica Kune možda je jednako zanimljiva kao i PCC platforma. Na prvi pogled djeluje poput kompaktnog oružja za samoobranu (Personal Defence Weapon – PDW), odnosno onoga što se danas na tržištu vodi pod tim nazivom. (Naime, izvorna ideja takvog oružja nije ono što se danas vodi pod PDW-om, no to je neka druga tema.) Iako pištoljska Kuna ima vlastitu logiku namjene, nakon uporabe postaje jasno da se ne radi samo o *skraćenoj inačici*. Zbog kraće cijevi, kompaktnost je najveća prednost te platforme. Oružje se može izvlačiti iznimno brzo, a jednaka je stvar i s

STRELJAČKO NAORUŽANJE

rukovanjem, posebno u skućenim prostorima ili pri korištenju iz vozila. Na brojnim kratkim PDW platformama problem nastaje upravo zbog te konfiguracije, koja u konačnici može prouzročiti agresivniji trzaj i težu kontrolu oružja. S Kunom to nije slučaj jer upravo mehanički sustav rada ponovno pokazuje svoju vrijednost. Oružje ostaje vrlo stabilno čak i tijekom izrazito brzih serija pogodaka. Posebno zanimljivo djeluje pucanje sa suvremenim ciljnicima s crvenom točkom (*red dot*). Kombinacija kompaktnih dimenzija i vrlo male amplitude trzaja omogućuje jako brzo ponovno zahvaćanje cilja. Za razliku od PCC-ja, pištoljska platforma isporučuje se sa spremnicima kapaciteta 20 metaka, dok je kundak preklapni kao i na službenom vojno-policijskom modelu.

MODULARNOST KAO KLJUČ BUDUĆNOSTI

Jedna je od najvećih vrijednosti platforme Kuna modularnost. Praćenje trendova pokazalo je da suvremeni korisnici više ne žele zatvorene sustave koje nije moguće prilagoditi. Nadogradnja (*custom*) oružja u skladu s potrebama i preferencijama, pa i estetikom, postala je standard. Slobodno se može reći da se pretvorila u svojevrсни *fetiš* vlasnika oružja. Bez obzira na to o kojem se tipu radi, danas se od oružja očekuje mogućnost ugradnje i zamjene različitih optoelektroničkih uređaja, rukohvata, svjetiljki, laserskih obilježivača cilja, prigušivača i drugih dodataka. Kuna je više nego očito razvijana upravo s tom filozofijom jer sama platforma omogućuje vrlo širok raspon namjene. Tako Kunu možemo pretvoriti u izvanrednu PCC sportsku, kompaktnu obrambenu, policijsku, zaštitarsku, diskretnu PDW ili potpuno taktičku konfiguraciju s prigušivačem. Upravo je u toj prilagodljivosti i razlika između suvremenog i zastarijelog oružja.

Sklopljena Kuna 5,5". Oružje se može izvlačiti iznimno brzo, a jednaka je stvar s rukovanjem, posebno u skućenim prostorima ili pri korištenju iz vozila

Iako pištoljska Kuna ima vlastitu logiku namjene, nakon uporabe postaje jasno da se ne radi samo o skraćenoj inačici

Vratimo se na početak i prisjetimo prošlogodišnjeg predstavljanja Kune, na kojem smo mogli vidjeti da se ne radi o samo još jednom proizvodu u nizu (opširnije v. tekst Kuna: nova hrvatska kratka strojica, HV br. 731, 28. ožujka 2025.). Moglo se jasno primijetiti, pa i osjetiti emociju simbolike koju je Kuna donijela sa sobom. Hrvatska je nakon Domovinskog rata postupno razvijala vlastitu proizvodnju oružja. Što se tiče HS Produkta, od pištolja PHP i HS 95 do HS 2000, pa jurišne puške VHS i danas Kune, jasno je vidljiv kontinuitet razvoja domaćeg znanja i tehnologije. Danas je tržište prepuno izvedenica AR-15 i različitih reinterpretacija starih platformi. Očito je da Kuna ide nekim drugim smjerom. Konstrukcijski identitet jasno je prepoznatljiv i upravo joj to i daje posebnu vrijednost. Sam naziv također nije slučajan. Kuna je duboko ukorijenjena u hrvatskoj povijesti i simbolici. Bila je sredstvo plaćanja, heraldički simbol, oznaka vojnih postrojbi i dio nacionalnog identiteta. Baš zato naziv oružja nije tek marketinški detalj nego dio šire, dublje i ponosne priče.

KAKO SE KUNA PONAŠA NA STRELIŠTU?

Tijekom dvodnevnog intenzivnog testiranja kroz obje civilne i *klasičnu* službeno vojno-policijsku inačicu ispalili smo približno 6000 komada streljiva različitih proizvođača te različitih mase zrna i laboracija punjenja. Koristili smo standardno tvorničko streljivo, ali i određene vrste snažnijih i *mekših* punjenja kako bismo što realnije provjerili ponašanje sustava u različitim uvjetima rada. Tijekom dnevnih prosječnih proljetnih temperatura zraka te svježih noći s netipičnim niskim temperaturama ispalili smo velik broj metaka u vrlo dinamičnom tempu gađanja. Nismo zabilježili niti jedan zastoj, nepravilno hranjenje, problem s izbacivanjem čahura ili bilo kakav funkcionalni kvar! Upravo ta pouzdanost ostavlja možda i najsnažniji dojam jer se tek nakon nekoliko tisuća metaka počinje jasno vidjeti stvarna kvaliteta određene platforme. Posebno zanimljivo bilo je testiranje s različitim prigušivačima, uključujući i *domaći*, HS Produktov. Na brojnim

STRELJAČKO NAORUŽANJE

PCC platformama uporaba prigušivača često zna promijeniti karakter rada oružja. Povećava se trzaj, dolazi do agresivnijeg rada zatvarača, jačeg povrata plinova ili promjene ritma rada mehanizma zbog tzv. zagušenja. Na Kuni se to nije događalo u mjeri koja bi negativno utjecala na kontrolu ili pouzdanost. Naprotiv, dojam je bio da sustav upravo s prigušivačem pokazuje dodatnu razinu uglađenosti i kontrole.

Subjektivni osjećaj tijekom pucanja teško je usporediti s klasičnim *blowback* PCC platformama. Kuna djeluje znatno mekše, mirnije i nekako linearnije u radu. Nema onog naglog udara mase zatvarača, koji na pojedinim sustavima nakon nekoliko stotina metaka počinje umarati strijelca i remetiti ritam brzog gađanja. Oružje čak i nakon višesatnog pucanja ostavlja dojam kontrolirane i tehnički dobro balansirane platforme. Upravo se na takvim dugim testiranjima, kad se kombiniraju različite vrste streljiva, visoki tempo paljbe i uporaba prigušivača najlakše vidi razlika između ozbiljnog razvijenog sustava i oružja koje dobro izgleda samo na promidžbenim fotografijama. Ergonomija također ostavlja odličan dojam. Sve operativne poluge (komande) djeluju prirodno i intuitivno. To je posebno važno na platformi koja ima u vidu i profesionalne korisnike i sportske strijelce. Pištoljska verzija dodatno impresionira kompaktnim dimenzijama. U zatvorenim prostorima djeluje vrlo praktično i brzo.

BUDUĆNOST PLATFORME

Najzanimljivije pitanje jest koliko se platforma Kune još može razvijati. Već postoje naznake razvoja različitih kalibara, uključujući .45 ACP i 10 mm Auto, što otvara goleme mogućnosti. Kalibar 10 mm Auto zadnjih godina ponovno postaje popularan u SAD-u zbog snažne terminalne balistike. Upravo bi Kuna u tom kalibru mogla postati zanimljiva platforma za određene profesionalne i civilne korisnike. Kuna ne bi trebalo promatrati kao samo još jednu u nizu kratkih strojica. U civilnim izvedbama ona pokazuje da hrvatska obrambena industrija

Konstruktivski identitet Kune jasno je prepoznatljiv i daje joj posebnu vrijednost, a dobila je i vlastiti logo

Nakon testiranja ostaje dojam da sustav upravo s prigušivačem pokazuje dodatnu razinu uglađenosti i kontrole

može razvijati proizvode koji ravnopravno ulaze u najzahtjevniji dio svjetskog tržišta vatrenog oružja. PCC i pištoljska inačica Kune nisu nastale kao tek kompromisne civilne adaptacije službenog modela. One djeluju kao platforme razvijene s jasnom vizijom i razumijevanjem suvremenih trendova. Dojam nakon testiranja je da se radi o ozbiljno konstruiranom sustavu, suvremenom, kompaktnom, modularnom, ergonomski uspješnom, praktičnom, tehnički sofisticiranijem od velikog dijela konkurencije te vizualno privlačnom. Ako se razvoj nastavi tim smjerom, moguće je da ćemo hrvatsku Kunu gledati na civilnim i profesionalnim streljštima diljem svijeta. Od Europe do američkog tržišta, gdje se danas vodi glavna utakmica suvremene industrije malog i lakog oružja. Za

AMERIKA I POTENCIJAL KUNE

Jedan od najvažnijih aspekata cijelog projekta svakako je potencijal na američkom tržištu. I PCC i pištoljski segment zadnjih godina bilježe visok rast u Sjedinjenim Državama. Civilni korisnici traže suvremene, kompaktne i modularne platforme, posebno u kalibru 9 mm. Američko tržište iznimno je zahtjevno, a konkurencija je brutalna. No ondje bi upravo sustav odgođenog trzaja mogao biti jedan od ključnih aduta Kune. Naime, korisnici vrlo brzo prepoznaju razliku između običnog *blowback* i sofisticiranijeg sustava rada.

hrvatsku vojnu industriju to je još jedan važan trenutak kontinuiteta razvoja, koji seže još od ratnih devedesetih pa sve do suvremenih platformi nove generacije. U tom kontekstu Kuna ima potencijal postati puno više od lokalnog hrvatskog projekta.

Gornja Picatinny šina pune duljine omogućuje korištenje praktički svih suvremenih optoelektroničkih ciljnika

PODLISTAK

POVIJEST SNAJPERA (XI. DIO)

CARCANO M

U svijetu snajperskih pušaka Drugog svjetskog rata talijanski Carcano M91/38 u inačici za precizne strijelce jedinstven je slučaj tehničkog kompromisa, logističkog kaosa i doktrinarnih manjkavosti. Kako bi ju se razumjelo, mora se spoznati kaotični kontekst naoružavanja talijanskih snaga uoči rata. Odluke nisu bile vođene potragom za preciznošću, već potrebom za brзом modernizacijom i racionalizacijom zaliha. Talijanska vojska imala je početkom tridesetih godina brojne modele pušaka – stare duge M1891 i različite karabine – što je otežavalo opskrbu i obuku. Kasnih tridesetih konačno je prepoznala da je njezin standardni metak 6,5 x 52 mm Carcano, s okruglim vrhom i skromnim balističkim performansama, zastario u usporedbi s tadašnjim kalibrima drugih velikih sila.

TEKST
Ivan Galović

Kao odgovor, 1938. usvojena je nova puška M91/38 *Fucile Corto*, zamišljena da koristi novi kalibar 7,35 x 51 mm sa suvremenim šiljastim zrnom koje je nudilo 15 do 20 posto veću brzinu i bolju balistiku. Plan je bio postupno prebaciti cjelokupnu vojsku na novi kalibar. Međutim, ulazak Italije u Drugi svjetski rat 1940. promijenio je sve. Vojska se našla u situaciji da mora opskrbljivati rastuće snage na više bojišnica – od Afrike do SSSR-a. Dva različita kalibra u lancu opskrbe postala su logistička noćna mora. Tvornice su trebale proizvoditi streljivo u kalibrima 6,5 i 7,35 mm, što je zahtijevalo odvojene linije i alate. Donesena je neizbježna odluka: prekinuti proizvodnju jačeg kalibra 7,35 mm i vratiti se na zastarjeli, ali logistički etabliran 6,5 x 52 mm.

TEHNIČKO NAZADOVANJE I POSLJEDICE ZA PROIZVODNJU

Navedena je odluka, iako razumljiva sa stanovišta industrije, bila porazna za preciznost. Puške M91/38 za 7,35 mm koje su bile u proizvodnji imale su fiksne stražnje ciljnike. Bile su kalibrirane za precizno gađanje s balističkom putanjom metka 7,35 mm na standardnoj udaljenosti od 200 metara. Ti ciljnici

Talijanska vojnička puška u snajperskoj inačici zapravo i nije zaslužila oznaku preciznog oružja. Postala je poznata isključivo kao sredstvo atentata na američkog predsjednika Kennedyja

Foto: U.S. National Archives and Records Administration

Puška Carcano M91/38 serijskog broja C2766, koja je pripadala Leeju Harveyju Oswaldu, proglašena je oružjem kojim je predsjednik Kennedy ubijen u Dallasu. Opremljena je jeftinom japanskom optikom 4 x 18

M91/38

bili su tvornički podešeni, s grafički označenim udaljenostima. Po povratku na 6,5 mm, tvornica je nastavila proizvodnju M91/38 s jednakim fiksnim ciljnicima ili sličnim ciljnicima kalibriranim za 7,35 mm. Bila je to kardinalna tehnička greška, koja je učinila oružje neuporabljivim za precizno gađanje. Sporiji metak 6,5 x 52 mm ima zakrivljeniju balističku putanju od bržeg 7,35 mm, pogotovo na udaljenostima većim od 300 metara. Točka pogotka na različitim udaljenostima stoga često odstupa za 20 do 40 centimetara. To znači da vojnik s puškom M91/38 u kalibru 6,5 mm i ciljnikom za 7,35 mm ne može bez opsežnog testiranja na terenu pouzdano znati gdje će metak pogoditi. Za standardnog pješaka to je problem, ali još uvijek funkcionalan – puška ostaje dovoljno dobra kao borbeno oružje. Za snajperista koji treba centimetarsku preciznost na poznatim udaljenostima, to je katastrofalan tehnički propust. Dodatni dokaz da M91/38 nije dizajnirana za preciznost leži u evoluciji njezine cijevi. Izvorna duga puška M1891 koristila je sofisticiranu tehniku progresivnog žlijebljenja, pri čemu se korak uvijanja žljebova unutar cijevi postupno ubrzavao od komore prema ustima cijevi. Taj sustav teoretski poboljšava stabilnost zrna i smanjuje početno naprezanje, što rezultira

boljom preciznošću. U svrhu brže masovne proizvodnje puške M91/38 napušten je taj sustav i korišteno je standardno, uniformno žlijebljenje.

MANNLICHEROV ZATVARAČ, OPERABILNOST I TAKTIČKI NEDOSTACI

Sustav Carcano temeljio se na konstrukciji s razdvojenim mostom kućišta (kroz koji prolazi ručica zatvarača), što ga konstrukcijski razlikuje od Mauserova sustava zatvorenog kućišta. Iako taj dizajn omogućuje glatko kretanje zatvarača, prouzročuje i velike probleme u snajperskoj ulozi. Prvo, podijeljeni most onemogućuje centralnu montažu optike. Ciljnik se mora postaviti bočno, što otežava prirodno poravnanje oka i povećava pogrešku paralakse na različitim udaljenostima. Drugo, Mauserov sustav pruža superiornu krutost kućišta, osiguravajući da ležišta bradavica zatvarača ostaju nepomična čak i pod ekstremnim tlakovima. Na Carcanu svako mikroskopsko uvijanje kućišta pri bravljenju narušava ravnomjerno nalijeganje zatvarača, što izravno djeluje na preciznost. U svijetu preciznog gađanja, gdje svaka mikroskopska varijacija znači promašaj, Carcanov sustav manje krutosti (zatvarača) bio je nedostatak koji se nije mogao kompenzirati ni najboljom vještinom strijelca.

Sigurnosni mehanizam Carcana koristio je zastarjelu i krajnje nepraktičnu kočnicu u obliku poluge na stražnjem dijelu zatvarača. Za razliku od intuitivnih sustava na Arisaki ili Mauseru, taj dizajn zahtijeva od strijelca da palcem snažno potisne cijelu stražnju kapu zatvarača prema naprijed i istodobno je zakrene ulijevo kako bi zakočio oružje. Takav pokret zahtijeva velik napor i narušava strijelčev hvat puške. S tim je sigurnosnim sustavom bilo više problema. Prvo, u hladnim uvjetima, s rukavicama, ta operacija postaje mukotrpa i podložna pogreškama. Drugo, i važnije za snajpersku ulogu,

PODLISTAK

otkočenje proizvodi glasan metalni zvuk. U tišini zasjede taj je zvuk taktički neprihvatljiv i može biti fatalan jer otkriva položaj snajperista prije nego što uopće nacilja. Punjenje se temeljilo na paketnom (*en bloc*) Mannlicherovu sustavu, koji koristi metalni spremnik sa šest metaka. Iako je kapacitet od šest metaka teoretski u prednosti u odnosu na Mauserovih pet, snajperist je s njim imao problema. Prvo, nemoguće je dopuniti pušku pojedinačnim mecima tijekom zadaće. Ako snajperist ispali dva hica i želi ponovno imati puni kapacitet, mora izvesti bučnu i nespretnu radnju vađenja polupraznog spremnika i umetanja novog. Drugo, nakon ispaljenja zadnjeg metka prazni okvir kroz otvor na dnu kućišta automatski ispada iz oružja. Iako zvuk koji pritom nastaje nije jak kao onaj pri izbacivanju spremnika puške Garand, zveket metala o tlo može biti koban u tišini, odajući strijelca u kritičnom trenutku – kad mu je oružje prazno.

AD HOC RJEŠENJA NA TERENU

Talijanska kraljevska vojska (*Regio Esercito*) tijekom Drugog svjetskog rata nikad nije utvrdila formalni i institucionalizirani snajperski program. Za razliku od Njemačke, Sovjetskog Saveza i Velike Britanije, koji su imali detaljne doktrine i škole, talijanski vojni vrh nije preuzeo institucionalni pristup preciznom gađanju. On je bio prepušten inicijativi pojedinaca na terenu, bez sustavne potpore, centraliziranog opremanja ili ujednačene obuke.

Unatoč nepostojanju formalnog programa, povijesno su potvrđeni rijetki primjerci pušaka Carcano (uključujući M91/38) opremljenih optičkim ciljnicima. Međutim, tehnička analiza tih primjeraka potvrđuje nedostatak doktrine. Optike nisu bile talijanske ni tvornički uparene s puškom. Najčešće se radilo o improviziranim, *ad hoc* montažama njemačkih optika (obično Zeissovih), koje su talijanske postrojbe vjerojatno

nabavile na Istočnom bojištu nakon susreta sa smrtonosnom učinkovitošću sovjetskih snajpera. To je bio dokaz doktrinarne manjkavosti: umjesto razvoja vlastitog programa, Talijani su pokušali *preslikati* vještine neprijatelja, bez razumijevanja tehničkih i organizacijskih preduvjeta.

Posebno je znakovita njemačka optika Zeiss ZF 41 na primjercima koji su uporabljeni na terenu, što potvrđuje da su te modifikacije bile plod improvizacije na bojištu, a ne tvorničkog dizajna. ZF 41 je optika malog povećanja (1,5 x) s velikom udaljenosti oka od okulara, što je tehnički uvjetovalo njezinu montažu daleko naprijed na cijev. Unatoč malom povećanju, optika je zbog tehničkih ograničenja imala iznimno usko vidno polje, što je u kombinaciji s udaljenom montažom otežavalo brzo pronalaženje cilja. Talijani su na konstrukcijski nepreciznu pušku montirali njemački pomoćni ciljnik. To potvrđuje glavnu tezu: talijanski program bio je zapravo niz improvizacija bez razumijevanja sinergije između oružja, optike i strijelca. Kao standardna vojna puška, M91/38 *Fucile Corto* bila je neučinkovita. To je bilo toliko očito da ju je i sama talijanska vojska, usred globalnog sukoba s uništenom industrijom, zamijenila superiornim modelom M91/41, što znači

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE SNAJPERSKE PUŠKE CARCANO M91/38

Vrsta oružja	standardna vojna kratka puška (<i>Fucile Corto</i>), povremeno korištena kao improvizirana snajperska puška
Zemlja podrijetla	Kraljevina Italija
Glavni proizvođači	državne tvornice oružja Terni, Beretta i FNA-Brescia
Godina uvođenja	1938.
Osnovni mehanizam	ručni zatvarač s podijeljenim kućištem (utor na vrhu za prolaz ručice)
Duljina puške (mm)	1010
Duljina cijevi (mm)	457
Užljebljenje cijevi	standardno, uniformno (napušteno <i>progresivno</i> radi brže proizvodnje)
Kalibar	6,5 x 52 mm Carcano (prvotno planirano 7,35 mm, vraćeno na 6,5 mm zbog logistike)
Streljivo	metak s teškim zrnom tupog vrha i visokom gustoćom presjeka
Početna brzina (m/s)	730
Masa s optikom (kg)	3,85 (3,40 bez optike)
Optički ciljnici	Nije ih bilo; umjesto toga korištene su improvizirane njemačke optike Zeiss ZF 41 (1,5 x) ili civilne optike (4 x).
Sustavi montaže	<i>ad hoc</i> terenska montaža na lijevoj strani kućišta, često asimetrična
Učinkoviti domet (m)	400 – 600 (s optikom), maksimalni domet zrna oko 2000
Kapacitet spremnika (metaka)	šest (integralni okvir koji automatski ispada)

Foto: Istituto nazionale per le relazioni culturali con l'estero / Wikimedia Commons

Talijanski vojnik naoružan Carcanom početkom četrdesetih godina prošlog stoljeća na Istočnom bojištu. Kao standardna vojna puška, M91/38 Fucile Corto bila je neuspješna, a to još više vrijedi za snajpersku inačicu

prešutno priznanje poraza koncepta M91/38. I kao snajperska puška, M91/38 tehnički je, taktički i doktrinarno bila potpuno nedorasla namjenskim sustavima drugih sila.

NA BOJIŠTU

Talijanske postrojbe tijekom operacija u sjevernoj Africi, Grčkoj, Albaniji i poslije na Istočnom bojištu koristile su M91/38 kao standardnu pješачku pušku. Njezina učinkovitost kao općeg oružja bila je prihvatljiva, ali ne i istaknuta. Mehanički robusna, mogla je podnijeti teške uvjete pustinjskog pijeska, mediteranske vegetacije i ruske zime (do određene mjere). Međutim, dokazi o njezinoj uporabi u snajperskoj ulozi su minimalni. Talijanski vojnici nisu bili sustavno obučavani za precizno gađanje ni organizirani u specijalizirane snajperske postrojbe opremljene optičkim ciljnicima.

Ondje gdje je M91/38 korištena za precizno gađanje, to je prije svega bio rezultat individualne inicijative nižih časnika na terenu. Vojni arhivi ukazuju na to da su postrojbe na Istočnom bojištu same improvizirale montažu talijanskih ili zaplijenjenih njemačkih optika, no to nikad nije postalo dijelom službene doktrine. Te su improvizacije bile inženjerski manjkave, karakterizirane asimetričnim postavljanjem, loše prilagodnom udaljenosti od oka i neriješenim problemima s paralaksom. Talijanski *snajperisti* nisu prošli standardiziranu obuku niti su imali službene priručnike, a sustav je dodatno urušavalo nepostojanje specijaliziranih radionica za održavanje optike. Kao standardna vojna puška, M91/38 *Fucile Corto* bila je logistički vođen kompromis koji je zaobilazio probleme konfuzije kalibara, nekvalitetne proizvodnje te druge nedostatke. Tehnički gledano, radilo se o konceptijskoj neusklađenom sustavu: dizajnirana za jedan kalibar, a proizvedena za drugi, puška je bila opremljena ciljnicima koji se nisu poklapali s njezinim

ATENTAT U DALLASU

Velika je ironija da je M91/38 postala svjetski poznata u *mirovini*, nakon rata, kao rezultat tragičnog i zločinačkog događaja. Dana 22. studenog 1963. puška Modello 91/38 kalibra 6,5 x 52 mm (proizvod tvornice Terni) korištena je u atentatu na američkog predsjednika Johna F. Kennedyja u Dallasu. Taj događaj zauvijek je promijenio percepciju M91/38 – od anonimnog ratnog oružja s brojnim nedostacima postala je svojevrsan sinonim za snajpersku pušku.

Iako je Warrenovo povjerenstvo – tijelo zaduženo za istragu atentata na Predsjednika – zaključilo da je M91/38 oružje sposobno za takav učinak, taj je zaključak često zanemarivao stvarna tehnička ograničenja. Fatalni pogodci atentatora Leeja Harveyja Oswalda nisu bili dokaz vrhunske preciznosti sustava, već posljedica specifičnih okolnosti: udaljenost je bila manja od stotinu metara, Predsjednikovo vozilo kretalo se sporo, a strijelac je imao prednost odabira idealnog trenutka. Na tim udaljenostima čak i balistički ograničen sustav poput Carcana može učinkovito djelovati. Dodatni čimbenik bilo je streljivo kalibra 6,5 mm koje je, zbog duljine i tendencije prevrtanja pri udaru u tkivo, izazivalo nerazmjerno teške ozljede. Stvaran je tako privid snajperskog sustava moćnijeg nego što je Carcano zapravo bio. Jeftina japanska optika 4 x 18 također nije bila idealno snajpersko rješenje.

Zaključak Warrenova povjerenstva da je puška bila *sposobna* tehnički je točan, ali varljiv. Puška nije bila *dobra* – bila je *dovoljno dobra* u specifičnim okolnostima. Loše montirana optika (nabavljena poštom), tvrd okidač i konstrukcijski nedostaci činili su zadaću strijelca iznimno teškom. Gledajući u cjelini, puška je bila sve samo ne *snajperska*: ni u smislu dizajna, ni doktrine.

balističkim profilom. Njezina doktrinarna nepostojanost, manje krut (strukturno nestabilan) mehanizam, bučan sigurnosni mehanizam te problematičan sustav punjenja, uz nedosljednu kontrolu kvalitete, učinili su je nepouzdanom platformom za preciznu paljbu.

Kao *snajperska puška*, M91/38 u vojnom i tehničkom smislu nikad nije zaslužila tu titulu. Talijanska vojna doktrina ju je ignorirala, a rijetki primjerci s optikom bili su očajničke terenske improvizacije nastale bez razumijevanja potreba učinkovitog snajperskog sustava.

RAZGOVOR

SAŠO SMILJANIĆ

JEDAN JE OD DOBITNIKA PRIZNANJA KOJE ZAJEDNIČKI DODJELJUJU
MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA I HRVATSKI OLIMPIJSKI ODBOR ZA
POSEBAN DOPRINOS U OBRANI DOMOVINE

Dragovoljac je Domovinskog rata, u kojem je prošao sva bojišta.
Obučeni je trener za tehnike samoobrane. Od 1980. do danas
trener je u Kickboxing klubu Croatia Sisak. Završio je obuku za
ronioca, kao i za padobranca

U RATU JE NAJVIŠE NEPOZNATIH HEROJA

RAZGOVARAO Ivan Šurbek
FOTO HOO, privatna arhiva Saše Smiljanića

RAZGOVOR

Sašo Smiljanić rođen je 20. veljače 1959. u Ljubljani. Kraći dio djetinjstva proveo je u Zagrebu, a potom se njegova obitelj seli u Sisak. U tom je gradu završio osnovnu školu i gimnaziju. Po završetku srednjoškolskog obrazovanja seli se u Zagreb, gdje upisuje i završava Prometni fakultet te stječe zvanje diplomiranog inženjera prometa. Sportom se počeo baviti u mladosti. Uz studij intenzivno se bavio karateom. Nositelj je crnog pojasa (5. dan) u stilu kjokušin. Obučeni je trener za tehnike samoobrane. Bio je višestruki prvak države u karateu, bavio se i kickboxingom, a kao član reprezentacije na Svjetskom prvenstvu 1982. godine osvojio je srebrnu medalju. U kickboxingu je aktivan gotov pola stoljeća. Od 1980. pa sve do danas trener je u Kickboxing klubu Croatia Sisak. Završio je obuku za ronioca, kao i za padobranca. U Domovinskom ratu prošao je sva bojišta, a danas živi mirnim obiteljskim životom. Proglašen je 2009. godine najboljim trenerom grada Siska. Za svoj je rad dobio brojna priznanja. Više je puta odlikovan. U ratu je ranjavan pa je danas u statusu hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata. Vrlo rado odazvao se našem pozivu za razgovor...

Mislim da je temeljni razlog mojeg odaziva bilo domoljublje, kao i činjenica da smo nepravедno napadnuti. Doživljaj prvih granatiranja grada pratio je i onaj duboki osjećaj da se protiv ovog zla moramo boriti

Što vas je potaknulo da se priključite Hrvatskoj vojsci i stanete u obranu domovine? Koja je bila vaša najveća motivacija u tim presudnim trenucima?

Dragovoljac sam Domovinskog rata od 5. kolovoza 1991. Mislim da je temeljni razlog mojeg odaziva bilo domoljublje, kao i činjenica da smo nepravедno napadnuti. Doživljaj prvih granatiranja grada pratio je i onaj duboki osjećaj da se protiv ovog zla moramo boriti. Postao sam pripadnik 57. samostalnog bataljuna "Marijan Celjak", prve dragovoljačke postrojbe Hrvatske vojske u Domovinskom ratu. Nakon prvih akcija uslijedio je poziv u Specijalnu policiju, gdje postajem instruktor, a poslije pomoćnik i zapovjednik Specijalne jedinice policije (SJP) OSA Sisak. S tom postrojbom prošao sam cijeli Domovinski rat. Od Banovine do Velebita, Dubrovnika te vojno-redarstvenih operacija Bljesak i Oluja.

Kako pamтите svoje prve dane u obrani Hrvatske? S kojim ste se izazovima i najtežim situacijama suočavali?

Naravno da su ti prvi dani iznimno teški i tu sport puno pomaže. Kad ste naviknuti na teške treninge, kad ste naviknuti boriti se u ringu, onda izazovi rata postaju bliski, jer je i ring na neki način svojevrstni mali rat. Vrlo često jako težak. Borilački trening traži disciplinu, muku i bol, a to je ono što doživljavate u ratu. Strah, koji ne možete izbjeći, sastavni je dio priče. Kad sam došao u Specijalnu policiju i trenirao pripadnike, radio sam teške treninge koji su vodili do granica izdržljivi-

vosti. Bilo je tu svega: od odustajanja, pa i *prijetnji*, ali nisam se dao omesti. Čelična disciplina bez pogovora. To je bila moja vodilja. Sjećam se događaja kad smo došli iz Voćina 1992. i čišćenja Papuka. Prišao mi je jedan od najvećih buntovnika i rekao: "Hvala vam. Sad razumijem zašto smo sve to radili." I borbeno, i zbog teškog okruženja, iznimno je zahtjevan bio teren, odnosno akcija Poskok 1 na području Gospić – Visočica. Odradili smo neprekidno dva mjeseca. Kad je došla smjena iz Splita, prvo nas se prepala. Bilo je i prije nekoliko teških akcija i prelazaka Kupe, u kojima smo djelovali u iznimno opasnim situacijama.

VELEBIT – MITSKA PLANINA

Kad se osvrnete na ratne godine, koje vas uspomene ispunjavaju najvećim ponosom, a koje vas podsjećaju na snagu zajedništva među braniteljima?

Rat rađa bratstvo, rađa osjećaj pripadnosti. Prisutna je vjera u cilj za koji se borite. Kad dođe zapovijed, koliko god teška bila, nije predmet pitanja nego je jedino važno kako je izvršiti na najbolji mogući način. Bilo je ekstremno teških situacija, pogotovo početak akcije

Nakon prvih akcija uslijedio je poziv u Specijalnu policiju, gdje postajem instruktor, a poslije pomoćnik i zapovjednik Specijalne jedinice policije (SJP) OSA Sisak

Maslenica. Uvjeti su bili zahtjevni, preteški okršaji u neposrednoj blizini. Velebit je za nas specijalce mitska planina – koliko muke, koliko suza, ali i ponosa. To je bilo za najjače. Općenito, s Hrvatskom vojskom uvijek u špicu je bila Specijalna. To je taj osjećaj koji uvijek traje. Osjećaj koji kaže: "To smo Mi." Vjerujem da svaki borac nosi svoju postrojbu do kraja ovozemaljskog života u srcu.

Hrvatski branitelji često su govorili kako je želja za obranom, stvaranjem vlastite domovine bila jača od brojčano i oružano nadmoćnijeg neprijatelja. Kako ste vi i vaši suborci uspijevali očuvati moral i vjeru u pobjedu?

Teško je izdvojiti događaje, zato jer ih je bilo zaista mnogo. Nekoliko puta smo se smrt i ja gledali u oči. Sjećam se da smo u jednoj akciji naletjeli na neprijateljsku patrolu. Susreli smo se u okršaju jedni na druge na udaljenosti od pet metara. Ponekad i faktor sreće, da ne kažem Božje volje, igra veliku ulogu. U ratu ima svega, poput toga da se nalazite u helikopteru a tuče vas vaš PZO, svega ima u ratu. Iznad Divosela sam doživio dvije granate bestrzajnog topa koji je gađao moje vozilo, toliko blizu da se vozilo treslo.

Postoji li neka osoba ili događaj iz ratnih dana koji je na vas ostavio poseban trag, a o kojem se rijetko govori u javnosti?

Kad očvrstnete u ratu, onda vas ta energija nosi. Samo naprijed. Tako vas vodi. Mi doista nismo nikad razmiš-

RAZGOVOR

ljali hoćemo ili nećemo ići u akciju ili izvršiti zapovijed. Depeša i zadaća je tu, potpis general Markač, nema daljnjih pitanja. To smo svuda pokazali i dokazali, preponosan sam na to.

Doista, u ratu je najviše nepoznatih heroja i ljudi spremnih na žrtvu bez puno riječi. Iz spomenutog događaja s vozilom ostala je nezaboravna scena s mojim pratiteljem Mariom Mesićem. U večernjim satima išli smo iz mjesta Rizvanuše na velebitske položaje zbog izvanredne situacije. To se inače ne radi u večernjim satima, posebno kad je snijeg jer se tad planinska cesta dobro vidjela iz neprijateljskog Divosela. Postoji jaka serpentina u kojoj se mora stati i to je kritični moment. Računao sam, točnije, pogrešno sam pretpostavio, a pretpostavka je majka svih prevara, da kod njih zbog hladnoće nitko nije na položaju. Došavši do zavoja, vozilo marke Puch u kojem smo bili je proklizalo. Htio sam ubaciti u mod sporohodno kad sam čuo poznati zvuk, zvuk bestrzajnog topa. To je trenutačna brzina granate koja ide ravno pod auto koji se zatresao. U panici sam povukao šperu, jednu dugu, stisnuo gas, a zatim je druga granata iznad nas. Prošla je jedna ispod nas, druga iznad, a treća je išla u nas. Stisnuo sam gas, pa smo se uspjeli izvući do zavoja, koji nas spašava. U mrkloj noći Velebita tišina, noge su drhtale. Naravno, bilo je i puno bolnijih trenutaka i gubitaka, rat je uvijek težak.

Sport je moćna energija, koja povezuje ljude

Kako je izgledao vaš povratak svakodnevnom životu nakon rata? S kojim ste se promjenama i izazovima susreli?

Nakon rata nastavio sam policijsku karijeru, koja je bila bogata. Bio sam načelnik policijskih postaja Sisak, Kostajnica i Petrinja, gdje smo završili slučaj odbjeglog četničkog razbojnika i ubojice Živka Koraća. Upućen sam 2006. godine u Jordan u centar za obuku iračke policije. Proveo sam ondje više od godinu dana i to mi je ratno iskustvo jako pomoglo. Ponovno sam se našao u potencijalno opasnim situacijama, u nepoznatom i zahtjevnom okruženju. U mirovinu sam otišao u rangu brigadira Hrvatske vojske.

NAJDRAŽE PRIZNANJE U ŽIVOTU

Nakon ratnog razdoblja nastavili ste djelovati i kroz sport. Kako je sport postao dio vašeg života, kako vas je oblikovao?

Odmah nakon rata nastavili smo rad Kluba, koji do danas vrlo uspješno

djeluje u Sisku. Načela discipline i napornog rada nismo se nikad odrekli. Ponosno ističem da smo odgojili generacije koje su dale ugledne građane Siska svih profila jer uloga pravog trenera nije samo da stvara borce nego i dobre i poštene ljude, a sport je mjesto za to. Dobro motiviran sportaš neće imati problema s okolinom i ovisnostima. Velika većina ljudi koji su se odmah uključili u obranu domovine bili su sportaši. Bez obzira na to koji sport bio u pitanju.

Dobitnik ste priznanja koje zajednički dodjeljuju Ministarstvo hrvatskih branitelja i Hrvatski olimpijski odbor za poseban doprinos u obrani domovine. Što vam znače dodijeljena odlikovanja i priznanja?

Nagrada HOO-a i Ministarstva hrvatskih branitelja jedno mi je od najdražih priznanja koja sam dobio u životu. Ona zaokružuje moj životni opus sportaša, natjecatelja, trenera, vojnika i policajca i baš me duboko dirnula.

Načela discipline i napornog rada nismo se nikad odrekli. Ponosno ističem da smo odgojili generacije koje su dale ugledne građane Siska svih profila jer uloga pravog trenera nije samo da stvara borce nego i dobre i poštene ljude

Naravno da sam i vrlo zahvalan što sam prepoznat da je dobijem.

Mnogi ističu kako je sport bio jedan od najvažnijih promotora mlade hrvatske države u svijetu. Smatrate li da su se hrvatske pobjede gradile i na sportskim terenima, jednako kao i na bojištu?

Sport je moćna energija, koja povezuje ljude. Kad pogledamo uspjehe naših sportaša i tijekom rata i koliko su nam donijeli radosti i motivacije da svi zajedno činimo nešto veliko za stvaranje domovine. Tako je i danas. Sport je moćna sila kohezije nacije. Mislim da dočeci naših sportaša to najbolje pokazuju.

Za kraj, koju biste poruku željeli uputiti mladim generacijama, koje danas žive u slobodi za koju ste se vi i vaši suborci borili?

Veselim se uspjesima svih naših sportaša i mislim da je istinski sport najbolji putokaz za mlade ljude. Mislim da je to smjer koji će dati odgovor kako i gdje će se razviti u kvalitetne osobe i građane svoje Hrvatske. Na kraju, još iz antičkih vremena znamo da je u zdravu tijelu zdrav duh.

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Podižem grumen zemlje ponosne, u ime svih naših žuljeva. Zemlja pamti sva naša leđa zgrbljena i molitve naših kraljeva. Jedan narod, jedna zemlja, jedan put. Isti korak, ista nada, isti trud. Snaga je u svima, čeka vjekovima, nebo zna i pjeva sa nama.

Ove riječi stihovi su pjesme *Mi smo prvaci*, koju je skladao, napisao i otpjevao legendarni splitski glazbenik Zlatan Stipišić Gibonni

MI SMO PRVACI

Dok su se ratne 1992. hrvatski branitelji hrabro borili na bojištima, Hrvatska je na Olimpijskim igrama u Barceloni imala ratnike na sportskim borilištima. Među njima su košarkaši, predvođeni nezaboravnim Draženom Petrovićem, koji su igrali u finalu olimpijskog turnira protiv američkog *Dream Teama*.

U to je vrijeme nastala pjesma *Mi smo prvaci*. O životu općenito, glazbi i umjetnosti razgovarali smo s njezinim autorom i izvođačem Zlatanom Stipišićem Gibonnijem. Pjesma nije navijačka, ona je oda svim ljudima koji su cijeli svoj život marljivo i naporno radili i borili se za svoj komad kruha i zemlje.

NASTANAK PJESME

Mi smo prvaci često se izvodi prije i za vrijeme velikih sportskih događaja, na svečanostima, službenim dočecima naših delegacija, kao i tijekom uručenja odlikovanja sportašima. Službena je himna Hrvatskog olimpijskog odbora. Zanimalo nas je kako je nastala,

TEKST

Ivan Šurbek

FOTO

privatna arhiva
Zlatana Stipišića,
HINA

odnosno što je Gibonnija motiviralo i potaknulo da je napiše.

“Bila je Olimpijada u Barceloni (Olimpijske igre 1992. godine, op. a.) i igralo se veliko finale u košarci između hrvatske reprezentacije i američkog *Dream Teama*. S druge strane je bila najjača ekipa u povijesti košarke predvođena Jordanom, Johnsonom,

Na Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. u košarkaškom finalu Hrvatska je igrala protiv američkog Dream Teama... U jednom momentu u prvom poluvremenu mi smo povelili u toj utakmici. Kad smo mi povelili, takav adrenalin koji sam osjetio, takav ponos je bio prisutan da je to teško opisati. Na poluvremenu, u pauzi sam napisao kompletan kostur, meso i mišiće pjesme, govori Gibonni

Barkleyjem i drugima, a s naše strane su bili naši momci: Dražen, Toni, Rada, Vranković, Arapović i svi ostali dobri ljudi. U Hrvatskoj smo već bili zadovoljni s tim što je Hrvatska uopće došla do finala. To je već bilo čudo. Ususret tog velikog događaja smo razmišljali kako neće bit' tolika sramota ako nas ovi pobijede sa 40 razlike jer su bili s *one planete*. U jednom momentu u prvom poluvremenu mi smo povelili u toj utakmici. Kad smo mi povelili, takav adrenalin koji sam osjetio, takav ponos je bio prisutan da

je to teško opisati. Na poluvremenu, u pauzi sam napisao kompletan kostur, meso i mišiće pjesme", govori nam Gibonni.

"Ona je nastala u dahu i ja se sjećam, u ono vrijeme kad bi me pitali kako sam napisao tu pjesmu, ja sam im rekao nisam je napisao ja, nego Franjo Arapović", govori kroz smijeh i nastavlja: "Napisao ju je sa svojim bendom u kojem sviraju Dražen, Dino, Toni. To je bio taj osjećaj. To me ponijelo. To

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Pjesme koje su obilježile Domovinski rat imale su važnu i višeslojnu ulogu u hrvatskom društvu. One nisu bile samo glazba nego snažno sredstvo otpora, identiteta i zajedništva. Neke su od njihovih glavnih uloga bile:

Jačanje nacionalnog identiteta i zajedništva

U ratnim okolnostima pjesme su pomagale ljudima da se osjećaju povezano – bez obzira na to jesu li bili na bojištu, u izbjeglištvu ili kod kuće. One su učvršćivale osjećaj pripadnosti narodu i državi koja se stvarala.

Psihološka potpora i moral

Za branitelje i civile glazba je bila oblik ohrabrenja i nade. Pjesme su dizale moral, davale snagu u teškim trenucima i pomagale ljudima da izdrže strah, gubitke i neizvjesnost.

Izraz otpora i domoljublja

Mnoge pjesme jasno su izražavale otpor agresiji i odlučnost u obrani domovine. Glazba je bila nenasilan, ali vrlo snažan način slanja poruke – i unutar zemlje, i prema svijetu.

Čuvanje kolektivnog sjećanja

Te su pjesme danas dio povijesne memorije. One prenose emocije i iskustva rata budućim generacijama, često snažnije nego suhoparni povijesni podaci.

Medijska i simbolička uloga

Emitirane na radiju, televiziji i na koncertima, pjesme su postale simbol vremena i često su bile povezane s humanitarnim akcijama i javnim okupljanjima.

U godini u kojoj obilježavamo 35. obljetnicu Hrvatske vojske želja nam je prisjetiti se pjesama koje su nastajale istodobno s njezinim ustrojavanjem i koje su na svoj način pridonijele obrani i jačanju domovine.

je bio taj ushit. Čuo sam jako pozitivnih komentara, čuo sam i onih koji nisu bili toliko pozitivni, ali to je dio posla.”

Objašnjava nam nadalje kako je zapravo stvarao pjesmu i čime se vodio.

“Ljudi možda nisu obratili pažnju, ali u pjesmi se nalazi moja vizija. To je da bez truda, bez muke nema uspjeha. Ja sam kroz pjesmu to htio poručiti generacijama, ali na neki način i samome sebi. Pjesma priča o žuljevima, o mucu. Priča kako se moraš potruditi, kako nema ništa preko noći, kako je sve što činiš jedan maraton, nakon kojeg te čeka priznanje i satisfakcija. Mislim da ja ni danas ne odstupam od toga kad sam trideset i nešto godina stariji od pjesme. Dandanas imam isto mišljenje”, ističe.

“Napisana je ‘92. godine, a snimili smo je najesen. To je prvi i zadnji put da sam je izveo javno. Bio je prisutan kompletan državni vrh. Tadašnji predsjednik MOO-a Juan Antonio Samaranch je također bio na tom svečanom događaju. Događaj se održao u jednoj dvorani u Zagrebu. Tamo smo izveli tu pjesmu sa Orkestrom HRT-a. Ja sam u tom trenutku osjetio da ovo mora bit’ maksimalno. Rekao sam sebi, sad si se izvukao, ali ovo mora bit’ jače od tebe. Poslije toga su me ljudi zvali da ja tu pjesmu pjevam, ali sam ih odbio jer sam rekao da je ta pjesma prerasla mene s obzirom da je dobila ulogu himne. Ona je zapravo pisana za pjevača koji je raskošniji od mene. Rekao sam da smatram, da ako tu pjesmu treba pjevati solopjevač, onda to trebaju biti Krunoslav Cigoj ili Rato Kliškić. To su bili pravi veliki rasni pjevači. Ako to ne budu oni, želim da to pjeva zbor ili klapa jer kad je ja pjevam, ja sa sobom donesem tu estradnu crtu”, kaže Gibboni. Dodajemo u razgovoru da je to vrlo skromno i poni-

zno razmišljanje i da bi zapravo jako malo glazbenika tako postupilo.

“Uvijek kad sam nastupao, nisam nastupao ja, nego pjesma. Meni je to što je u pjesmi važnije od mene, od moje taštine, ega. Ova pjesma će bolje zvučati ako je pjeva klapa ili zbor. U zadnjih 15 godina je pjeva i izvodi Klapa ‘Sveti Juraj’ HRM-a. Oni to rade izvrsno. Ja mislim da je to prava verzija”, ističe Gibo.

Osvrnuo se još jednom i na pjesmu koja je obilježila brojne uspjehe hrvatskih sportaša. “Pjesma je u početku prerijetko izvođena u javnosti. Netko mora bit’ prvak da bi se pjesma izvela! Srećom, kasnije su naši sportaši osvajali naslove pa se zahvaljujući njima izvodi često”, kaže kroz smijeh te nastavlja: “Ona je podosta zahtjevna, nije zaživjela među navijačkim pukom. Sigurno ima nekoliko pjesama koje će ljudi prije zapjevati na tribinama, koje lakše uđu u uho. Ispalo je da je njena sudbina takva da se izvodi na najvećim svečanostima. Jako je izazovna. Može se orkestrirati, može se pjevati *a cappella*. To je pjesma u svečanom kontekstu.”

Gibonni objašnjava da je riječ o pjesmi koja je svečanija, plemenitija. Dodajemo kako, s obzirom na svoju raskoš, više nalikuje na pjesmu *Moja domovina*.

Ova pjesma će bolje zvučati ako je pjeva klapa ili zbor. U zadnjih 15 godina je pjeva i izvodi Klapa “Sveti Juraj” HRM-a. Oni to rade izvrsno. Ja mislim da je to prava verzija, ističe Gibo

DAJEM TI SRCE, SURADNJA S DORIS DRAGOVIĆ I ZRINKOM TUTIĆEM

Tijekom Domovinskog rata Zlatan Stipišić Gibonni puno je stvarao i njegova je ostavština velika. Sa Zrinkom Tutićem razgovarali smo o pjesmi *Dajem ti srce*, čije je stihove napisao upravo Gibonni. Željeli smo čuti kako je cijela priča izgledala iz njegova kuta: “Kad sam pisao pjesme za druge ljude, ja sam ustvari krojio odijelo po mjeri. Nikad nisam napravio odijelo za sebe, pa rekao evo vi ga probajte, ako uspijete stati u njega, dobro. Ja sam pisao pjesme koje su bile za nekoga. Potrebno je dobro upoznati osobe koje će to otpjevati da bi to bilo što uvjerljivije. Ja to rijetko radim, jer je to malo preopsežan posao. Nije lako ući nekome pod kožu. *Dajem ti srce* je zapravo pogled iz kuta majke jer ne postoji ništa osobnije od tog iskustva da ispraćaš svoje dijete preko praga, a ne znaš hoće li se vratiti. To mora stvarno biti velika trauma u duši. Od brige, od muke. Želio sam jednostavno napisati pjesmu koja bi bila jako osobna iz pozicije majke. Pitao sam Zrinka, pošto je njegova bila zadnja, on je bio mentor: ‘Zrinko, je li ovo malo patetično’, na što on kaže: ‘U toj situaciji ništa, sine, nije dovoljno patetično’.”

Pjesma nosi veliku težinu. Gibonni ponovno dodaje kako je teško raditi pjesme za druge. U svojoj pjesmi traži nešto puno više od same pjesme, a ističe i da je *Dajem ti srce* posebno emotivna.

“Bila mi je želja da u toj pjesmi, u nekoliko stihova, na toj nezaštićenoj rani položim melem nade. Da bi mogao ući tako u pjesmu i osobu, taj netko ti mora biti jako drag. Moraš tu osobu jako osjećati. Najbolji rezultati od pjesama koje sam imao kad sam pisao za druge jesu od ljudi koje sam jako privatno volio. Ti moraš biti s nekim povezan, ući u njegovo srce.

Foto: Screenshot Youtube

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Ti pišeš ono što bi on rekao da se zna pjesnički izraziti. Nema svatko dar napisati što osjeća", objašnjava. "To je nešto što neću u životu raditi često, a kad to radim, to će biti za one ljude koji su mi posebni", dodaje.

ODNOS S OLIVEROM DRAGOJEVIĆEM I CESARICA

S Gibonijem smo razgovarali i o njegovu odnosu s neprežaljenim Oliverom Dragojevićem. Oliver je ostao jedinstvena figura, čije je mjesto posebnim slovima upisano na našem glazbenom nebu. Razgovarali smo o tome kako je nastala *Cesarica* i kako je došlo do velikog prijateljstva.

"Kao pjesme od iskona. To su pjesme koje nosiš u sebi. To je nešto što se temelji na tradiciji. Ja sam te pjesme uvijek pisao lako. One su dio mene, nisu stvaranje nečeg nepoznatog. One proizlaze iz postojećeg. Te pjesme stvaram s lakoćom. To su pjesme koje imaju tradiciju u sebi. Ja sam tu pjesmu napisao i ona je bila moja manje od 24 sata. Ja sam nju napisao u sedam sati navečer, pokazao je Zdenku Runjiću, a on je zatim zvao Olivera da mu je pusti. Oliver je mene sutradan zvao oko ručka i pitao: 'Halo, mali', ja kažem: 'E.'

'Hoćeš mi dat ovu pismu?' Ja sam reka' hoću. I to je to", prisjeća se kroz smijeh te anegdote.

"Bila je moja manje od 24 sata. Tad je krenula velika suradnja. I prije toga je on na mene bacio oko. Uvijek ga je zanimalo što mladi ljudi rade. Zanimali su ga Dino Dvornik, Marijan Ban, Neno Belan i drugi mladi. Nikad nije imao odnos megazvijezde prema nama. Nikad nam nije dopuštao da mu govorimo vi. Bio je jednostavan, krasan čovik", prisjeća se.

POČECI GLAZBENE KARIJERE, ČUPAVI IZ OSMOG PUTNIKA

Pitali smo i kako je zavolio glazbu. Odgovara kako je to bilo odmah po rođenju. Njegov otac legendarni je Ljubo Stipišić Delmata, jedan od najvećih hrvatskih skladatelja, melografa, dirigenata, ali i čovjek koji je zaslužan

Ne znam kad sam zavolio glazbu. Dok nisam znao tko sam i što sam, sviralo mi se u sobi, tako je to bilo oduvijek

što je klupska pjesma upisana na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

"Živjeli smo u stanu moje babe, dvosoban stan je to bio. U spavaćoj sobi od mog oca i matere je bila škola harmonike. Moj je otac živio od toga jedno vrijeme dok je bio slobodni umjetnik. Ja sam bio u kolijevci dok su đaci dolazili na satove harmonike. Jedan od tih đaka bio vam je Tedi Spalato", govori kroz smijeh te dodaje: "On često zna spomenuti u razgovoru da me poznaje još iz pelena."

"Ne znam kad sam zavolio glazbu. Dok nisam znao tko sam i što sam, sviralo mi se u sobi, tako je to bilo oduvijek", dodaje Gibonni.

Spomenuli smo da smo u prethodnom nastavku serijala razgovarali s Borisom Hrepićem iz Daleke obale. Ta je grupa imala veliki hit *Osamdesete*, u kojem se spominje stih: *A onaj čupavi iz Osmog putnika njegove pjesme danas znaju svi*. Pitali smo ga kako gleda na to.

"To je posveta onom vremenu u kojem se na nas nije ozbiljno računalo", kaže.

Pjevačku karijeru započeo je pjesmom *Tebe nisam bio vrijedan*, s kojom je pobijedio na Splitskom festivalu. Slijedili su brojni nezaboravni hitovi.

"Bio sam pjevač prije toga. Živio sam u Berlinu, bio sam član njemačkih sastava. U Hrvatsku sam se vratio 1990. godine. Onda sam trebao sve početi ispočetka. Nisam imao toliko dubok trag. Onda sam

Uvijek kad sam imao razgovore s mojim glazbenicima, kad bi imali različita mišljenja, ja bi rekao, ljudi mi smo mali narod, mater rijetko rađa. Mater rodi Tonija Kukoča, pa čekaš 25 godina da rodi novog. Mi nemamo pravo bit' u konfliktu, malo nas ima

pisao neke tekstove i glazbe za kolege. Uvijek sam imao u planu da ću raditi nešto svoje", dodaje.

LAŽU FOTOGRAFIJE

Pjesma *Lažu fotografije* jedan je od Gibonnijevih novijih hitova. Njezina je težina velika jer savršeno opisuje način na koji ljudi doživljavaju stvari. "Ljudi ne pamte okolnosti, nego pamte rezultate. Ne pitaju te koji su bili uvjeti. Nitko te ne pita kako si do nečega došao, samo se rezultat broji. Je li ti netko dao pare, jesi li posudio pare koje ne možeš vratiti i je li trebao nešto prodat' iz kuće – počeci su uvijek teški. Naprimjer, nitko neće znat' kako nam je bilo dok smo snimali *Lažu fotografije* u koroni. Jesmo li morali vaditi posebnu dozvolu od općine da bi mogao doći u studio u Zagreb da bi odsvirao dio pjesme i opet se vratiti nazad po novu dozvolu. To je bila takva muka u logistici. Danas kad je čuješ na radiju ona zvuči odlično. Nitko ne čuje niti mu je važno kako je to izgledalo. Uspjeli smo složiti takvu ljepotu umjesto slagalicu strave", kaže Gibo.

Gledam sa zadovoljstvom jer sam živio u jednom vremenu u kojem su moje pjesme uspjele doći do ljudi. Bilo je to ipak manje zagušeno vrijeme

O HRVATIMA, NARODU, PORUKA MLADIMA

Razgovarali smo s Gibonnijem i o hrvatskom narodu, mentalitetu, snazi i ponosu, suradnji i zajedništvu. Skroman je i jednostavan čovjek, koji često ističe važnost emocije, zajedništva i suradnje. Ispričao nam je zanimljivu priču.

"Znaš šta. Bio je jedan ushit. Imali smo bijeli list papira ispred sebe. Ja sam to doživio na način: ajmo stvoriti izvrsnost. Ja znam da je to romantičan pogled, ali samo te ljubav može pokrenuti. Ajmo u svakom segmentu biti izvrsni. Nema veze je li to sport, glazba, hoćemo li biti vinogradari i saditi lozu, hoćemo li raditi maslinovo ulje, hoćemo li proizvoditi marmeladu od kupina. Ajmo biti izvrsni. Nije mi važno što činiš, nego jesi li sebe stavio na te tračnice", ističe.

Pitali smo ga i kakvu poruku ima za mlade ljude, ali i kako danas biti izvrstan, kako stvoriti hit.

"Danas je sve teže. Jako je puno informacija koje dolaze. Danas su svi urednici u svom telefonu. Informacija bježi. Ode. Danas pjesma vrlo teško dođe do čovjeka.

Gledam sa zadovoljstvom jer sam živio u jednom vremenu u kojem su moje pjesme uspjele doći do ljudi. Bilo je to ipak manje zagušeno vrijeme. Danas kad me netko pita da dam savjet nekom mladom glazbeniku, ne znam što reći. Ako je svaka vijest stara do večeras, kako onda poslati pjesmu, da ona nađe pravi put, da nađe srodnu dušu. Ja se smatram blagoslovljenim jer sam živio u vremenima dok nije sve otišlo u neprirodni vrtlog pretjerivanja u svemu", kaže.

Za kraj dotaknuli smo se i zajedništva jer je zajedništvo nešto što smatra izrazito važnim, ali i mir. Kad se govori o zajedništvu, naglašava da talente treba njegovati.

"Uvijek kad sam imao razgovore s mojim glazbenicima, kad bi imali različita mišljenja, ja bi rekao, ljudi mi smo mali narod, mater rijetko rađa. Mater rodi Tonija Kukoča, pa čekaš 25 godina da rodi novog. Mi nemamo pravo bit' u konfliktu, malo nas ima. Kad se nađu dvojica talentiranih, nemaju nikog osim jedan drugog. Uvijek sam volio ljude kojima je to jasno", ističe.

"Kad gradiš neki tim, bilo kakav, ako ti u nogometu obrana ne funkcionira sa veznim redom, neće biti rezultata. Kad ti prva violina ne razgovara s dirigentom, isto nije nikako dobro. Mi nemamo pravo na to. Mi nismo mnogoljudni. Uvijek sam to govorio svojimima. Talenti se rađaju, moraš ga prepoznat', moraš ga njegovat', tvoja je dužnost da nikad ne dodete u konflikt. Ako se mi zavadimo neće imat' tko igrat, neće imat' tko svirat. Nećemo imati s kime živit'. Zato, ne trebamo se dijelit', malo nas je", zaključuje.

Pratite nas i na društvenim mrežama

Sve što vas zanima pitajte nas:
hvojniki@moj.hr

Foto: Tomislav Brandt